

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KÜRESELLEŞME ANABİLİM DALI

YUMUŞAK GÜÇ AÇISINDAN TÜRKİYE’NİN TARİH DİZİLERİNİN
DÜNYADA OLUŞTURDUĞU İMAJ

Ahmet DEMİRHAN

Danışman: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Saffet AKKAYA

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Marziye MEMMEDLİ

(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / EKİM 2021

ONAY**T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE**

20195011 numaralı öğrencimiz olan **Ahmet DEMİRHAN** tarafından hazırlanan **“Yumuşak Güç Açısından Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Dünyada oluşturduğu İmaj ”** başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oybirliği** ile **Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Evrak onayı e-posta ile alınmıştır)

Üniv. İçi Asıl Üye – 1. Tez Danışmanı – Jüri Başkanı: Prof.Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

(Evrak onayı e-posta ile alınmıştır)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Saffet AKKAYA

(Evrak onayı e-posta ile alınmıştır)

Üniv. Dışı – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Marziye MEMMEDLİ
(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Evrak onayı e-posta ile alınmıştır)

20/10/2021

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

“Kavga etmek yerine küfür etmeyi tercih eden ilk insan uygarlığın kurucusuydu.”
diyerek, diplomasinin tarihini tek cümleyle özetleyen Dr. John Hughlings Jackson’ın
anısına saygıyla.

ETİK BEYAN

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

20.10.2021

Ahmet DEMİRHAN

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın tüm süreçlerinde bilgi ve tecrübelerini paylaşan ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ' ye,

Tezin tüm aşamalarında değerli görüş ve katkılarının yanı sıra yapıcı ve motive edici geribildirimlerinden dolayı Sayın Öğr. Gör. Yunus HARDALDALI hocam'a ve diğer sınıf arkadaşlarıma,

Ve her zaman yanımda hissettiğim iyi insanlara sonsuz teşekkür ederim.

ÖZ

YUMUŞAK GÜÇ AÇISINDAN TÜRKİYE’NİN TARİH DİZİLERİNİN DÜNYADA OLUŞTURDUĞU İMAJ

Ahmet DEMİRHAN

Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

Eylül 2021, 82 Sayfa

Ülke imajı, devletler açısından büyük önem taşımaktadır. Devletler, ülkelerinin dünyada daha çok tanınması ve ülke imajlarının olumlu olması için çalışmalar yapmaktadır. Ülke imajları olumlu olan ülkeler uluslararası alanda söz sahibi olabilmekte, ayrıca önemli kazanımlar elde etmektedirler. Devletlerin ülke imajı çalışmalarında, Joseph Nye tarafından ortaya konan bir kavram olan yumuşak güç unsurlarından faydalandıkları görülmektedir. Bu unsurların başında da eğitim, spor ve televizyon gelmektedir.

Uluslararası alanda ve kendi bölgesinde bir güç olmayı hedefleyen Türkiye’de bu yumuşak güç unsurlarını etkili olarak kullanmaya başlamıştır. Türkiye, eğitim alanına yaptığı yatırımlar ve geliştirdikleri eğitim programlarıyla eğitim alanında bir cazibe merkezi olmayı sürdürmeyi hedeflemektedir. Bu yönde önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir. İnsanların tutum ve algılarını etkileyen bir diğer unsur olan televizyon yapımlarının da ülke imajında etkili bir rol oynadığı görülmektedir. Türk dizilerinin dünya da göstermiş olduğu başarı grafiği ve birçok ülkede izlenmesi, Türkiye’nin tanıtımında ve imajında önemli rol alabileceğini göstermektedir. Çalışmada hedef kitleye aktarılacak için kullanılan yumuşak güç değerlerine bütüncül olarak bakılmış ve bu gücün Türk dış politikasına destekleyici katkısı, aynı zamanda diğer ülke halklarında oluşturduğu algı incelenmiştir. Önce diplomasi kavramı, kültür diplomasisi ve araçları incelenmiş, sonra yumuşak güç uygulamalarının Türkiye’nin imajına somut etkileri belirtilmiştir.

Kitle iletişim araçlarının toplumların kültürünü aktarmada ve ülke algısı oluşturmada etkili bir araç olduğu görülmektedir. Nitekim çalışmada da vurgulandığı gibi Türk dizilerini izleyenlerin Türk kültürü hakkında bilgi sahibi olduğu, kendi kültürel

değerleri ile arasında karşılaştırma yaptığı açıkça ifade edilmektedir. Türk dizilerinin yüksek oranda izleniyor oluşu Türkiye ve Türkler hakkında daha olumlu düşüncelerin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Dört bölümden oluşan bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmış, bilimsel makaleler, raporlar, yapılan anket sorularına verilen cevaplar incelenmiş, değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: kültür diplomasisi, yumuşak güç, tarih dizileri, imaj, algı.

ABSTRACT**THE IMAGE THAT HISTORICAL SERIES OF TURKEY CREATES IN THE
WORLD IN TERMS OF SOFT POWER****Ahmet DEMİRHAN****Master Thesis, Department of International Relations and Globalization****Supervisor: Prof. Dr. Khaladdin IBRAHIMLI****September 2021, 82 Pages**

Country image is of great importance for states. States are working to make their countries more known in the world and to have a positive country image. Countries with positive country images can have a say in the international arena, and also gain significant gains. It is seen that states benefit from soft power elements, a concept introduced by Joseph Nye, in their country image studies. The most important the beginning of these elements are education, sports and television.

Aiming to be a power in the international arena and in its own region, Turkey has started to use these soft power elements effectively. Turkey aims to continue to be a center of attraction in the field of education with its investments in the field of education and the training programs it has developed. It carries out important work in this direction. It is seen that television productions, which are another factor affecting people's attitudes and perceptions, also play an effective role in the image of the country. The success graph of Turkish TV series in the world and the fact that they are watched in many countries show that they can play an important role in the promotion and image of Turkey. In the study, the soft power values used to be transferred to the target audience were looked at holistically and the supportive contribution of this power to the Turkish foreign policy, as well as the perception it created in the peoples of other countries were examined. First, the concept of diplomacy, cultural diplomacy and its tools were examined, then the concrete effects of soft power practices on Turkey's image were stated.

It is seen that mass media is an effective tool in conveying the culture of societies and creating a perception of country. As a matter of fact, as emphasized in the study, it is clearly stated that those who watch Turkish TV series have knowledge about Turkish

culture and make comparisons with their own cultural values. The fact that Turkish TV series are watched at a high rate contributes to the formation of more positive thoughts about Turkey and Turks.

In this study, which consists of four parts, mixed research method was used, scientific articles, reports, answers given to the survey questions were examined and evaluated.

Key words: cultural diplomacy, soft power, historical series, image, perception.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
1. GİRİŞ	1
2. YÖNTEM	43
2.1. Katılımcılar	43
2.2. Prosedür	43
2.3. Araştırmanın Modeli	43
2.4. Araştırma Verilerinin Analizi	44
3. BULGULAR	45
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	51
KAYNAKÇA	56
EKLER	61

KISALTMALAR

- ABD : Amerika Birleşik Devletleri
SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TDK : Türk Dil Kurumu
TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TESEV : Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. <i>Geleneksel ve Kamu Diplomasisi Arasındaki Farklar.</i>	13
Tablo 2. <i>Yumuşak Güç çeşitleri</i>	19
Tablo 3. <i>Kamu Diplomasisi Yatırımları</i>	42
Tablo 4. <i>Araştırmaya Katılanların Demografik özellikler</i>	45
Tablo 5. <i>Anket Çalışmasına Katılan Kişilerin Görüşleri</i>	46
Tablo 6. <i>Kültür Diplomasinde Kullanılan Yöntemler</i>	48
Tablo 7. <i>Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı</i>	49
Tablo 8. <i>Türk Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj</i>	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. <i>Kamu Diplomasisi Çalışmalarına Katkı Sağlayan Disiplinler</i>	10
--	----

EKLER LİSTESİ

Ek A. Etik Kurul Onay Belgesi	61
Ek B. Sosyal Bilimler Enstitüsü İzin Belgesi	63
Ek C. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul İzni.....	64
Ek D. Çukurova Üniversitesi Anket İzin Belgesi	65
Ek D. Çukurova Üniversitesi Anket Yayın Belgesi	66
Ek F. Anket Ölçek Listesi	67

1. GİRİŞ

Etkili bir dış kamuoyu oluşturmak için kamu diplomasisi ve onun araçlarının kullanılması gerekmektedir. Kamu diplomasisinin araçları arasında yer alan kültür diplomasisi ve onu iletecek araçların en önemlisi olan kitle iletişim araçları ve televizyon dizileri, iletişim ve teknoloji çağının önemli konuları arasındadır.

Küreselleşme ve teknolojik yeniliklerin sınırları kaldırması, devletler ve toplumlar arası iletişimde yeni olgular ortaya çıkarmıştır. Küresel bütünleşme, haberleşme ve kendini anlatma yöntemlerinde yeni boyutlar kazandırmıştır. Bu sürecin etkilediği alanlardan birisi de kamu diplomasisidir, bu yeni yöntem ve araçları kullanan ülkeler kendini anlatmada ve olumlu imaj oluşturmada başarılı olmaktadır. Devletlerin, sahip oldukları yumuşak güç kaynaklarını başarılı şekilde diğer ülke halklarına anlatması ve kamuoyu oluşturması zorunlu hale gelmiştir. Ülkelerin yumuşak güç kaynaklarının başında kültürel değerleri yer almaktadır, bu nedenle kültür diplomasisi çalışmaları yapılması stratejik öneme sahiptir. Yenedünya düzeninde kendini başarılı şekilde anlatamayan ülkeler, haklı olduğu konularda bile diğer ülke kamuoylarında haksız duruma düşmekte ve neticede ulusal ve uluslararası alanda çıkarlarını koruyamamakta ve hak ettiklerine kavuşamamaktadırlar. Bu nedenle, ülkelerin kendilerini doğru anlatmaları ve diğer ülke halkları üzerinde olumlu etki ve imaj oluşturmaları önemli bir gerekliliktir.

Türk dizileri, hızla gelişen bir sektör olmasının yanı sıra, kamu diplomasisine de önemli katkılar sunmaktadır. Ortak yaşam dünyasının değerlerini, ilişki biçimlerini ve hayat tarzlarını yeniden üreten bir anlatı olarak diziler, kültürel etki oluşturmada önemli bir yere sahiptir. Türk dizi sektöründe bütünüyle yerli dramaların hâkimiyet kurması, Türk televizyonunun en özgün yönlerinden birisini oluşturmaktadır. (Çelenk, 2005, s. 321). Bu çerçevede, dizi sektörünün yumuşak güç potansiyeli ve kamu diplomasisine katkısı önemli bir araştırma alanı olmaktadır. Türk dizi sektörü, gerek ekonomik başarısı ve gerekse oluşturduğu cazibe ile hem ekonomik bir açılımın ve hem de kültürlerarası bağ kurmanın önemli bir aracı haline gelmiştir.

Türkiye, görece olarak kültür diplomasisi faaliyetlerine daha geç bir dönemde başlasa da tarihsel ve kültürel değerlerin zenginliği ile bu alanda kısa sürede önemli başarılarla imzasını atabilmiştir. Özellikle 2000'li yıllardan sonra kültürel diplomasi faaliyetlerinde bir yükseliş eğilimi görülmektedir. Türk dizilerinin dışa açılması ile

birlikte, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesi de önemli bir artış kaydetmiştir. Bu dışa açılma, aynı dönemde Türkiye'nin aktif bir dış politika anlayışını benimsediği bir döneme karşılık gelmektedir. Türk dizilerinin oluşturduğu yumuşak güç, bugün birçok coğrafyada, Türk toplumunun kültürel değerlerini, yaşam tarzını ve tarihsel zenginliklerini aktaran, belli ölçüde kültür diplomasisi aracı olarak hizmet etmektedir. Türkiye'nin yumuşak gücünü aktif hale getirmesi ve diziler yoluyla kendini dünyaya anlatmaya çalışmasının, sunmak istediği imajına etki ettiği söylenebilir. Bu yumuşak gücü ile Türkiye ilk kez kendi imajını kendisi inşa edecek konuma ulaşmıştır.

Türk dizileri Kosta Rika'dan İsveç'e, İspanya'dan Çin'e kadar pek çok ülkede izlenmektedir. Bugün Türkiye 120'den fazla dizi ile 156 ülkeden yaklaşık 500 milyon izleyiciye ulaşmaktadır. İlk dönemlerde Orta Doğu ağırlıklı olarak başlayan yönelim, Balkanlar, Orta Asya, Avrupa, Latin Amerika, Afrika, Japonya ve Hindistan'a kadar uzanan bir açılım sağlamıştır. Bugün itibarı ile sektör 350 milyon doların üzerinde bir ihracat başarısı kaydetmiştir. Bu performansı ile Türk dizi sektörü, Amerika'dan sonra dünyada ikinci sıraya yükselmiştir (Altun, 2019; Çevik, 2015).

Yurtdışında büyük ilgi gören Türk dizileri, Türkiye imajına ve ürünlerinin tanıtımına katkı sağlayarak, hizmet ve mal ihracatının artırılmasında da etkili olmuştur. Resmi açıklamalara göre, Latin Amerika ve Karayip ülkelerine mal ihracatında istikrarlı bir artış yakalanırken, 2016 ile 2018 yılları kıyaslandığında, ihracat Venezuela'ya yüzde 572, Paraguay'a yüzde 105, Peru'ya yüzde 88 artış göstermiştir (<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/once-izlettik-sonra-sattik-41370484>).

Türk medyasının en önemli yayın mecrası olan televizyonda, en fazla talep edilen ve bu talep nedeniyle en çok üretilen program türü olan Türk yapımı televizyon dizileri ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Türkiye'nin kültürel mirasını, Türk kültürünü, tarihini, medeniyetini ve değerlerini, diğer devletlere ve halklarına anlatarak olumlu imaj oluşturmak ve Türk dış politikasına destek bulmak suretiyle kültür iletimi sağlamak amacıyla, yumuşak güç kapsamında kültür çalışmaları yapılması küreselleşen dünya sisteminde bir gereklilik haline gelmiştir. Türkiye kültürel mirasını, kitle iletişim araçları ve teknolojinin sağladığı yenilikçi metodları kullanarak diğer ülke haklarına ulaşmayı ve tanıtmayı sağlamalıdır. Birçok gelişmiş ülke, uzun yıllardır televizyon yapımları üzerinde, diğer ülke halklarının desteğini almak ve kamuoyu oluşturmak amacıyla çalışmalar yapmışlar ve başarılı da olmuşlardır. Ülkeler kendilerini tanıtmak kültürlerini tanıtmak ve yumuşak güç çalışmaları yapmak için

televizyon yapımlarını kullanmışlardır. Türkiye geç kaldığı bu alanda hızla telafi edici çalışmalar yapmış ve kısa sürede teknolojik imkânları kullanarak kendini diğer ülke halklarına anlatmakta yenilikçi çalışmalar yürütmüştür (Altun, 2019).

Yabancıların “Türk Taht Oyunları” olarak nitelendirdiği dizi, özellikle Pakistan'da izlenme rekorları kırmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu I. Osman'ın babası Ertuğrul'un anlatıldığı tarihsel dizide, kostümler, sosyal hayat ve Türklerin savaşçı özelliği ilgiyle izlenmiştir. Tarih dizilerinin kültür diplomasisi çalışmalarında, diğer ülke halklarına ulaşmak konusunda köprü görevi yapacağı dünyanın dört bir tarafında izlenmesi ve talep görmesinden anlaşılmaktadır (Er, 2018). Son zamanlarda bu alanda yapılan araştırmaların sayısı artsa da ciddi boşlukların olduğu da açıkça görülmektedir. Araştırmanın temel konusu olan tarih dizileri, son zamanlarda dünyada milyonlarca seyirci tarafından izlenmekte, çeşitli alanlarda ve toplumun çeşitli kesimleri arasında fikri tartışmalara neden olmaktadır. Bu nedenle de, tarih dizilerinin yumuşak güç açısından incelenmesine, bu dizilerin dünya halkları tarafından nasıl algılanmakta olduğu, hangi imajları oluşturmada etkili olduğu konularının sistemli ve detaylı olarak araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu araştırmanın arka planında, devletlerin dünyada daha çok tanınması ve imajlarının olumlu olması için gerekli çalışmaların yapılması ve yönetilmesi amacı vardır. Ülke imajları olumlu olan devletler uluslararası alanda söz sahibi olabilmekte, ayrıca önemli kazanımlar elde etmektedirler. Uluslararası alanda ve bölgesinde bir güç olmayı hedefleyen Türkiye de, yumuşak güç unsurlarını etkili olarak kullanmaya başlamıştır. Türkiye, yaptığı yatırımlar ve geliştirdikleri eğitim programlarıyla eğitim alanında bir cazibe merkezi olmayı sürdürmeyi hedeflemekte, bu yönde önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir. İnsanların tutum ve algılarını etkileyen bir diğer önemli unsur olan televizyon yapımlarının da ülke imajının oluşmasında etkili bir rol oynadığı görülmektedir.

Türk tarih dizilerinin dünyada göstermiş olduğu başarı grafiği ve birçok ülkede izlenmesi, Türkiye'nin tanıtımında ve imajında önemli rol alabileceğini göstermektedir. Çalışmada, Türkiye'de kültür diplomasi araçlarına ve hedef kitleye aktarılacak için oluşturulan değerlere bütüncül olarak bakılmış ve diğer ülke halklarında oluşturulacak ilgi ile beraber Türk dış politikasına destekleyici katkısı incelenmiştir.

Araştırmanın temel amacı Türk tarih dizilerinin dünyada oluşturduğu olumlu ve olumsuz imajı, onun nedenlerini, tarih dizilerinin yumuşak güç çalışmaları kapsamında olumlu imaj oluşturma ve oluşturulan imajı sürdürülebilir kılmak için yönetme

açısından Türk dış politikasına katkısını incelemek ve değerlendirmektir. Çalışma kapsamında, geçmişini aydınlatıp anlaşılır hale getirecek ve hatta bu güne kadar yanlış anlatılmış/anlaşılmış belli noktalarda yeniden yazabilecek vasıftaki televizyon yapımlarından tarih dizi yapımlarının, Türkiye'nin kültürel yumuşak güç faaliyetlerine fayda sağlar hale getirilmesi amacıyla uygun şartlar araştırılacaktır.

Çalışmada “Türk tarih dizilerinin dünyanın ayrı ayrı ülkelerinde ve bölgelerinde Türkiye ile bağ oluşturduğu olumlu ve olumsuz imajlar nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışmanın hedefine ulaşmak için aşağıdaki alt sorular belirlenmiş ve cevaplar aranmıştır:

- Güç kavramı anlayışında yaşanan değişikliklerden dolayı değişen diplomasi ile küresel düzenin oluşmasında diğer ülke halklarının desteğini kazanmak mümkün mü?
- Türk tarih dizilerinin dünya halklarında imaj oluşturma imkânları var mı?
- Diğer ülke halklarına karşı olumlu imaj yaratabilmek için kültür diplomasisi çalışmalarında, Türk tarih dizi yapımları üzerinden nasıl bir yol izlenebilir?

Kamu diplomasisinin bir alt disiplini olan kültür diplomasinin hedefi, uzun vadede olumlu imaj oluşturmak ve diğer ülke halklarının gönlünü kazanmaktır. Bu nedenle, uluslararası kamuoyu oluşturulması amacıyla, kültürel değerlerini ve evrensel dış politika anlayışını, kısaca marka ülke olma yönündeki çalışmalarını, dijital iletişim kanalları vasıtasıyla diğer ülke halklarına ulaştırmak için yoğun çabalar sarf edilmektedir. Bilginin hızlı değişimi sonucu küresel bilgi toplumunun oluşması sebebiyle, teknolojik araçları kullanarak kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmek önemli hale gelmiştir (Erzen, 2014)

Araştırmanın önemi, Türk dizilerinin, özellikle tarih dizilerinin yumuşak güç bağlamında etkisinin ve tarih dizileri aracılığı ile oluşturulan pozitif ve negatif imajların saptanmasıdır. Bizim elimizde halen tarih dizilerinin yurt dışında hangi imajları oluşturduğu hakkında net ve sistemli bilgiler yoktur. Görüldüğü üzere, kamu diplomasisinin kendi faaliyetini düzenlemesi de halen yeterince sistemli değildir.

Günümüzde medya araçları ile gerçekleştirilen yayınlar, insanların düşüncelerini etkilemekte, yaşam tarzları hakkında yönlendirici bir görev üstlenmektedirler. Özellikle, internet ağlarının gelişimi ile birlikte ortaya çıkan yeni medya uygulamalarının etki

gücü daha yüksektir. Türk tarih dizilerinin incelenmesi, küreselleşen ve sanallaşan dünyada, Türkiye'nin yumuşak gücüne yeniden bakmasına imkân sağlayacaktır. Bu nedenle, Türk tarih dizilerini dünyadaki etkilerinin araştırılması özel bir öneme sahiptir ve bu alanda yeni ve çeşitli boyutta araştırmalara da ihtiyaç olduğu ortadadır.

Bu araştırmanın varsayımları şu şekildedir;

Belirlenen örneklemin, evreni temsil etme yeterliliğine sahip olduğu varsayılmıştır.

Diğer bir varsayım olarak anketi cevaplayan katılımcıların geçerli ve güvenilir bilgiler verdiği kabul edilmiştir.

Araştırma kapsamında belirlenen örneklemin, ana kütleyi temsil etme yeteneğine sahip olduğu, anketi cevaplayanların ankette yer alan sorulara içten, dürüst ve geçerli cevaplar verdiği, araştırmacıyı bilerek yanıltmaya çalışmadığı varsayılmıştır.

Geliştirilen anket formunun konunun amacına uygun bir ölçme aracı olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları;

Genel olarak çalışma tarih dizileri ile sınırlı tutulmuştur.

Çalışma, Giriş ve Sonuç kısımları hariç olmak üzere üç ana başlıktan oluşmaktadır.

Birinci bölümde; Çalışmanın doğru sonuca ulaştırılması açısından önem taşıyan metodolojiden bahsedilmiş, araştırmanın konusu, amacı, önemi, sınırlılıkları, araştırma yöntemi belirlenmiştir.

İkinci bölümde; diplomasi ve kamu diplomasisi araçları ve uygulandığı alanlara ilişkin yaklaşımlara değinilmiş kültürel diplomasi sınıflandırılması ve fonksiyonlarıyla birlikte incelenmiştir.

Üçüncü bölümde; Yumuşak güç kavramına açıklık getirilmiş, Türkiye ve diğer ülkelerin yumuşak güç politikaları incelenmiş, Türkiye'nin bu uygulamalarında dizilerin rolü anlatılmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde; tarih dizileri ve Türkiye'nin yumuşak güç imajı Balkanlar, Orta Doğu, Kafkaslar, Rusya ve Batı'daki etkileriyle birlikte açıklanmıştır. Beşinci bölümde araştırmanın metodolojisine değinilmiştir.

Altıncı bölümde ise bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın verimliliğinin artırılması ve ortaya konulan amaca ulaşılması açısından, araştırma süresi göz önünde bulundurularak, çalışmaya sınırlar getirilmiştir.

Türkiye'de dizi sektörünün geçmişi çok olsa da, tarih dizileri son zamanlarda daha hızlı bir şekilde üretilmiş, "Muhteşem Yüzyıl" dizisi ile yeni bir aşamaya geçilmiştir. Kronolojik çerçeve olarak bu tarihten başlanan süreç belirlenmiştir. Aynı zamanda,

araştırma dizi sektöründe önemli yere sahip olan tarih dizilerinin oluşturduğu pozitif ve negatif imajın öğrenilmesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın zaman ve maliyet kısıtlarından dolayı Adana’da yapılacak olması, kısıtlar arasında yer almaktadır. Aynı zamanda, çalışmada kolay örneklem yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar üniversite öğrencileriyle sınırlandırılmaktadır.

Araştırmaya konu olan temel kavramlara ait tanımlar şu şekildedir.

Yumuşak Güç: Yumuşak güç kavramı, askeri, siyasi ve ekonomik yaptırımlar içeren katı/sert gücün yerine, bireylerin ve toplumların isteklerini yönlendirmeyi amaçlayan güçtür. Toplumların isteklerinin biçimlendirilmesi ve tercihlerinin istenilen yöne kanalize edilmesi hedeflenir.

Kültürel Diplomasi: Kültürel diplomasi ülkelerin kendi kültürel ve politik değerlerini dünyaya tanıtmalarını hedefler. Faaliyetin dayandığı temel düşüncenin insanların farklı kültürlere ve bakış açılarına ulaşması sonucunda, karşılıklı anlayış ve diyalogun gelişmesini ifade etmektedir.

Yumuşak Güç İle İlgili Yaklaşımlar

Diplomasi Kavramı

Uluslararası ilişkiler, nispeten yeni bir bilim dalı olmasına rağmen; devletler ve devletlerarası karmaşık ilişkiler ağı, oldukça uzun bir tarihi geçmişe sahiptir. Dış politik ilişkiler esnasında kullanılan araçlardan birisi olan diplomasi de günümüzdeki kapsamlı anlamına ulaşana kadar, devletlerarası hukuki ilişkileri kendisine konu edinmekteydi. Diplomasi, insanlığın toplu olarak yaşamaya başladığı ilk dönemlerden bu yana devletleri, klan ve gruplar arasındaki sorunları çözmek ve haberleşmek için kullanılmıştır. Kavramsal ve bildiğimiz anlamda diplomasi ilk olarak 15. Yüzyılda Avrupalı devletler tarafından geliştirip kullanmıştır (İskit, 2018). Ulus devletlerin kurulması ile diplomasinin, güçler dengesi yönünden yeni dünya düzeninde kullanımı ve önemi artmıştır. Diplomasi, yüzlerce yıldır devletlerarasındaki haberleşmeyi ve ilişkiyi sağlayarak barışı devam ettiren yöntemlerin başında gelmektedir. Kadim zamanlarda başlayan diplomasi, modern çağın en önemli devlet ilişkileri arasında yer almakta ve biraz yöntem çeşitliliği ile bir takım yenilikler eklenerek küreselleşen dünyada da uygun yöntemlerle yapılmaktadır.

Diplomasi, dış politikayı uygulama yöntemidir, dış politika ile karıştırılan diplomasi dış politikanın tamamlayıcısıdır (İskit,2018)

Diplomasi, günümüzde geniş anlamıyla bir devletin tüm dış ilişkilerini nitelemektedir. Dar anlamda ise diplomasi, bir hükümetin belirli konulardaki kanı ve görüşlerini, doğrudan doğruya diğer devletlerin karar alıcılarına iletmesi sürecidir. Tanımdan yola çıkarak varılabilecek ilk önemli sonuç, diplomasının devletlere özgün bir araç olduğudur. Şehir devletlerinden, imparatorluklara, oradan da ulus devletlere ulaşan süreç içerisinde devletler birbirleriyle savaş ve barış yoluyla ilişkiler kurmuşlardır. Barış yoluyla ilişki kurmak adına başvurulan araç da diplomasi olmuştur. Diplomasi, “Dış politikada sorunların barışçıl yöntemlerle ve müzakereler yoluyla çözülmesini ifade etmektedir.” Diplomasi kavramı için birçok yazar ve kaynakta farklı tanımlar yapılmakta ise de, bu tanımlar arasında öne çıkan müzakere ve uluslararası ilişkileri yürütme kavramlarıdır (Sönmezoğlu, 2009).

Eski Yunan’da ve Roma İmparatorluğu’nda devlete ait tüm resmi belgelere, bazı ayrıcalıklar dağıtan ve yabancı topluluklarla ilişkileri düzenleyen belgelere, bunların katlanış biçimlerinden ötürü diploma adı verilmekteydi. Zamanla bu belgeleri koruyacak, düzene sokacak ve deşifre edecek profesyonel kâtiplere gerek duyuldu ve böylelikle diplomasi kavramı 18. yüzyıla değin yukarıda anılan belgeleri inceleme bilimi anlamında kullanılmaya başlamıştır (Sönmezoğlu, 2009).

Diplomasi kavramının Avrupa’da modern anlamda ilk kez kullanımı ise 1796 yılında gerçekleşmiştir. İngiliz devlet adamı ve yazar Edmund Burke, diplomasiyi devletlerarası ilişkilerin ve görüşmelerin yürütülmesinde uygulanan taktik ve beceri olarak tanımlamıştır. Görüldüğü gibi kavramın sözlükteki anlamı ve ilk kullanımı da diplomasının devletlere özgü bir enstrüman olduğunu doğrulamaktadır.

Diplomasiye ilişkin en genel tanımı Ömer Kürkçüoğlu yapmıştır. Kürkçüoğlu’na göre diplomasi, dış ilişkilerin yürütülmesine ilişkin kuralların bütünüdür. Jose Calvet de Magalhaes’e göre ise, kökleri insanoğlunun uzak tarihinde bulunan siyasi bir yöntemdir. R.Berridge’e göre ise diplomasi, ustaca ve becerikli şekilde yürütülen politik bir faaliyettir. Uluslararası ilişkilerde realist bakış açısına sahip olan Raymond Aron ise, ‘Barış ve Savaş: Uluslararası İlişkiler Teorisi’ adlı eserinde diplomasiyi, kuvvet kullanmadan ikna etme sanatı ve asgari maliyetle mağlup etme stratejisi olarak ifade etmiştir. Diğer taraftan diplomasının, “bir bilim mi yoksa bir sanat mı olduğu” da tartışmalı bir konudur. Klasik realist paradigmanın kurucusu ünlü siyaset bilimci Hans Morgenthau, diplomasiyi “Uluslararası ilişkilerin barışçıl yol ve araçlarla yürütülmesi sanatı olarak tanımlamıştır. Sir Ernest Satow da, diplomasiyi sanat olarak görmektedir, çünkü diplomasi, devletlerarasındaki sorunları akıl ve strateji yoluyla çözümlenmektedir.

Muharrem Birgi ise diplomasiyi hem bir bilim dalı hem de bir sanat olarak nitelemiştir. Ona göre diplomasi, hukuk ve tarih bilgisi gerektirmektedir ve diplomasi sanatı, bu bilgilerden mahrum bir şekilde uygulanırsa ortaya tehlikeli sonuçlar çıkabilecektir (Kürkçüoğlu, 1980: 312-355).

Türk Dil Kurumu (TDK) büyük Türkçe sözlüğünde “Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü ve yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılar da ülkesini temsil etme işi ve sanatıdır.” Oxford İngilizce sözlüğünde “Uluslararası ilişkilerin müzakerelerle yürütülmesi yöntemi; bu ilişkilerin büyükelçi ve elçilerle yürütülmesi ve yönetilmesinin yöntemidir.” Sözlük yazını dışında da, diplomasi ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmış, yapılan tanımlar içinde olumsuz olanları da olmuştur. Amerikalı yazar ve gazeteci diplomasiyi “ülkesi için yalan söyleme sanatıdır” diyerek tanımlanmıştır. Diplomasi ile ilgili literatür tarandığında, benzeri pek çok tanımsal yaklaşım olduğu görülmektedir.

Kamu ve Yeni Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak eski Amerika Birleşik Devletleri büyükelçisi Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. 1960’lı yıllarda Tufts Üniversitesi’nde bulunan, Edward R. Murrow, Kamu Diplomasisi Merkezi’nin dekanlığını da yapan Gullion’a göre, “Amerika Birleşik Devletleri’nin Soğuk Savaş döneminde yaptığı yayınları, yürüttüğü kültür ve değişim programlarını tanımlamak için geliştirilen bu terim aslında tek bir aktör tarafından geliştirilen tek yönlü iletişim sürecini temsil etmektedir. Amaç da hükümetlerini etkileyebilecek diğer ülke vatandaşlarını dış politika hedeflerine başarıyla ulaşılabilmesi için etkileyebilmektir.” (Cull, 2008a: 259–260).

Günümüzde küreselleşen dünyanın hızlı değişimi ve çeşitlenerek yenilenen kitle iletişim araçlarının mevcudiyeti karşısında, dinamik yapısı dolayısıyla belirli söz ve anlam kalıpları içine oturtularak tanımlanması zorlaşan bir kavram olarak kamu diplomasisinin asıl amacının dış politikada istenen sonuçları almak ve bunun için de, başka ülkelerin vatandaşlarında olumlu bir imaj yaratmak olduğu unutulmamalıdır. Bunun yanı sıra, farklı akademik çevrelerin yaptığı tanımlar da, kavramın zamanla geçirdiği değişimi görebilmemizi sağlaması açısından önem taşımaktadır. Örneğin, Hans Tuch’a göre, kamu diplomasisi “Bir ülkenin amaçları ve güncel politikalarının, aynı zamanda ulusal fikir ve ideallerinin, kurumlarının ve kültürünün yabancı halklar tarafından anlaşılması amacıyla gerçekleştirdiği iletişim sürecidir.” (Tuch, 1990: 3). Yani Tuch için *a priori* amaç, dış politika amaçlarını gerçekleştirmek değil, öznelarası

ilişki düzleminde kendini anlatmak ve anlaşılmaya çalışılmak olmalıdır. Bundan sonra, uygun zemin oluşturulmakla, dış politik amaçların *a posteriori* gerçekleştirilmesi süreci gelmelidir. Bu iki aşamalı süreç, fikir ve idealleri, kültürü, değerleri etkili ve sistematize bir şekilde anlatabilmekten geçer. Benzer şekilde, Anna Tiedeman da, kamu diplomasisini “bir devletin kendi ideallerini, fikirlerini, kurumlarını, kültürünü ve aynı zamanda ulusal hedefleriyle politikalarını yabancı kamuoyuna anlatmak için girdiği bir iletişim süreci” şeklinde tanımlar (Tiedeman, 2004: 6).

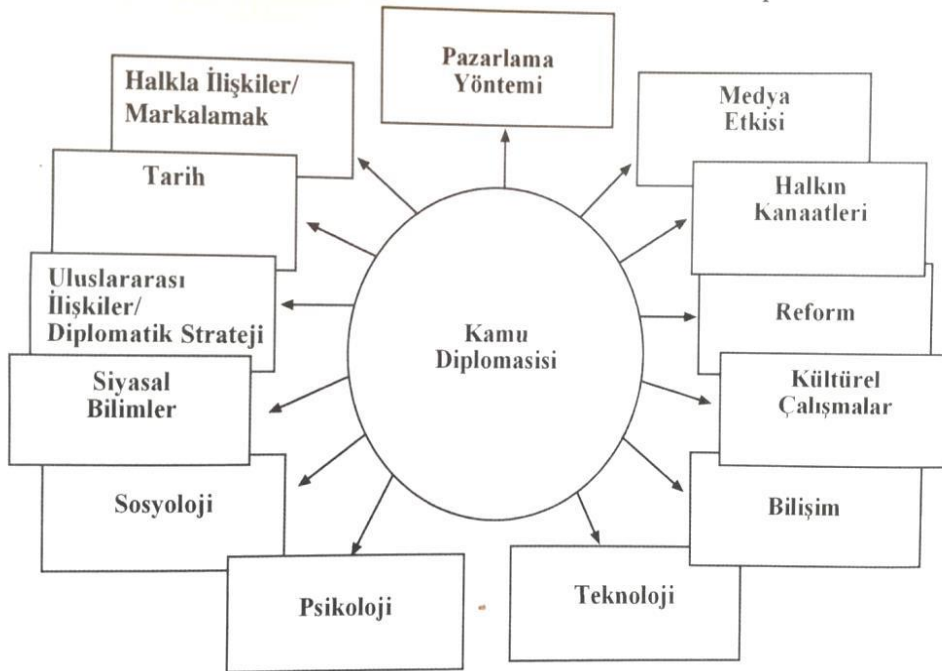
Edmund Gullion kamu diplomasisini, “Diğer devletlerin ve halkların düşünce ve tutumlarını, dış politika kararlarını değiştirebilecek şekilde hükümetler, özel gruplar ve bireyler tarafından etkileme aracı” olarak tanımlamıştır. İngiliz Profesör Philip Taylor, kamu diplomasisini, bir ülkenin dış politikasının amaçlarını korumak ve diğer ülkelerde kendi devletinin değerlerini ve kurumlarını daha iyi anlatmak için ilişkiler kurmak olarak tanımlamaktadır (Dolinsky, 2011) Dolinski’ye göre, kültürel tercihler ve ahlaki değerler tüm dünyada mübadele konusu ürünler haline gelmiştir. Bu koşullar, toplumları etkileyen yeni ve geleneksel olmayan yolların etkinliğini arttırmaktadır. Bu yollardan biri de kamu diplomasisidir.

Görüldüğü üzere akademik çevrelerde, kamu diplomasisinin bir süreç olarak ele alınması, bu iletişim faaliyetlerinin tutarlı ve uzun sürelerle yayılması gerekliliğine vurgu yapılması, kamu diplomasisi tanımında, yöntembilimsellik ve amaçsallık yönlerinden birlikte bir yaklaşım sergilenmiş olması dikkate değerdir.

Başlangıçta, “kamu diplomasisi” ile “propaganda” kavramları birbirleri ile karıştırılmaktaydı. Ancak, 1980'lerin başında Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) bu karışıklık ortadan kalkmıştır. Dünyanın hızlı değişimi ve iki kutuplu dünya düzeni ekseninde yaşanan krizler, geleneksel “sert güç” mekanizmaları olan askeri baskı veya ekonomik genişleme yoluyla ulusların ve halkların yeterince etki altına alınamayacağını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, yeni bir mekanizma olarak devreye giren kamu diplomasisi, bu çıkarların etkili ve minimum maliyetle (ekonomik, insani, itibar vb.) sağlanabileceği bir yöntem haline gelmiştir. Kamu diplomasisinde dış politikanın temeli geleneksel diplomasinin aksine, alıcı ülke halkına devletlerinin hedeflerini aktarmak, kendi halkını da dış politikalarının fayda sağlayacağına ikna etmektir. 21. yüzyılda, kamu diplomasisi diğer birçok ülkede popüler hale gelmiştir ve bu fenomenin sosyolojik ve politik çalışmaları başlamıştır. Günümüzde çoğu devlet, kamu diplomasisine duyulan ihtiyacı kabul etmiş ve kamu diplomasisi mekanizmalarını dış politikalarında aktif olarak kullanmaya başlamıştır. Dünya pratiğinde, kamu

diplomasisinin gelişimi, küreselleşme ve bilgi toplumunun oluşumu ile eşgüdümlü hale gelmiştir. Geline süreçte, kamu diplomasisinin kısa süreli ve hedefe ulaşınca terk edilecek değil, uzun süreli ve kendi içinde tutarlı faaliyetlerden oluşan bir iletişim süreci olduğu anlaşılmış ve bu sebeple devletler, fikri yatırımlarını bu yönde yapmaya, çalışmışlar önemli ölçüde mali kaynaklar ayırmaya başlamışlardır. Yoğun şekilde yürütülmeye başlanan çalışmalarda, kamu diplomasisi politikalarını belirlerken iletişimde bulunulacak hedef kitleye uygun söylemler oluşturarak iletilecek mesajların doğru yönetilmesi oluşturulması hedeflenen imaj açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmalarda, kültürel unsurlar başarılı şekilde kullanılarak kalıcı ilişkiler kurulması ana hedef olmalıdır (Tiedeman, 2004: 8).

Farklı disiplinlerin bir arada çalışması ile çok boyutlu araştırılıp yürütülmesi gereken kamu diplomasisi olgusunun, birçok aktörü, aracı ve birçok ortak disiplinin uygulama alanı vardır. Bu nedenle, kamu diplomasisi çalışmalarının önemi iyi kavranmalıdır (Erzen, 2014). Aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi, birçok farklı disiplinle ortak çalışma yapılmalı amaca ve hedef kitleye uygun planlı bir strateji ile çalışmalar yürütülmelidir.

Not. M. Erzen, 2014, tarafından yayınlamış olan Kamu Diplomasisi adlı kitabından alınmıştır.

Şekil 1 Kamu Diplomasisi Çalışmalarına Katkı Sağlayan Disiplinler

Leonard, Stead ve Smewing, kamu diplomasisi kavramının üç temel unsuru olduğundan bahseder. Bu unsurlardan birincisi, kamu diplomasisi sürecinde

gerçekleştirilen iletişimde süreklilik kavramının göz önünde bulundurulmasıdır. Bu sürekliliğin yabancı devletlerin halklarıyla kurulan iletişimde dikkate alınması ve bu halkların kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştiren ülkenin iç ve dış politikaları, eylemlerinin gerekçeleri konusunda sürekli olarak bilgilendirilmesi önemlidir. İkinci unsur, bu sürekliliği sağlayan ve kamu diplomasisi çerçevesinde stratejik iletişim süreçlerini doğru bir şekilde yürüten ve yabancı kamuoylarını bilgilendirip desteğini vermeye ikna eden ülkelerin, uluslararası platformda olumlu bir imaj çizeceği ve prestij kazanacağıdır. Üçüncü unsur ise, kamu diplomasisi faaliyetleri arasında uluslararası konferanslar, uluslararası medya kuruluşları, öğrenci değişim programları, uluslararası yayıncılık gibi eylemleri gerçekleştiren ülkelerin uzun dönemli iyi ilişkiler kurmasının ihtimali ve gerekliliğidir (Leonard, Stead, Smewing; 2002: 9).

Bu süreci başarıyla tamamlayan devletlerin yumuşak güç sahibi olması ve sözü dinlenen otoriteler haline gelmesi mümkündür. Devletlerin, özellikle anlaşmazlık dönemlerinde, uzun süreli çalışmaların sonucunda elde ettikleri yumuşak güç büyük önem kazanır. 21. Yüzyılda devletlerin diğer devletlerle olan ilişkilerini yürütme şekli yeni boyutlar kazanarak diğer ülke kurumlarına, şirketlerine, sivil toplum kuruluşlarına, halklarına kendini anlatma, imaj ve kamuoyu oluşturma kapsamında yürütülen çalışmaların tamamı kamu diplomasisi olarak adlandırılmıştır. Kamu diplomasisi kavramı, ulus-devletlerin birbirleriyle klasik diplomasi ve ikna etme çabasının yetersiz kalması ve toplumların birbirleriyle gelişen teknolojik imkanlar sayesinde yoğun olarak iletişime geçmesi ve algı oluşturma çalışmaları sonucu kullanılmaya başlanmıştır. (Akçay, 2014)

Varoğlu'na göre, “kamu diplomasisi kavramı, 1960’larda ilk kez ifade edildikten sonra, ancak 1990’larda diplomatik anlamda sorunların çözümüne yönelik işlevsel bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır” (Varoğlu, 2013: 1). Uluslararası alandaki sorunlarını sert güç veya diplomasi aracılığıyla çözemeyeceklerini fark eden devletler, sert güç yerine yumuşak güçlerini diplomasi yerine de kamu diplomasisini uygulamaya başlamışlardır. Bu şekilde kamuoyunu ikna etme çalışmalarının daha yüksek bir başarıya ulaştığını görmüşler, farklı halklarda yaratılan etkinin daha derin olduğunu anlamışlardır. Bozkır’a göre bu durumun kamu diplomasisinin kapsayıcı olmasıyla ilgisi olduğu söylenebilir. Bozkır bu durumu, “Kamu diplomasisinin hedeflerine bakıldığında, kamuoyu oluşturan tüm bileşenlerin kapsandığı görülecektir” diye ifade etmiştir (Bozkır, 2013: 32).

Kamuoyunun tüm bileşenlerini göz önünde bulundurarak planlanacak ve gerçekleştirilecek kamu diplomasisi faaliyetleri, hükümetlerin kısa ve uzun vadeli planlarına hizmet etmesi açısından önemlidir. Dünyada yaşanan teknoloji devrimi ve bilgi toplumuna evrilmiş yeni dünya sisteminde, toplumsal değişim ve dönüşümler yaşanmış, yeni teknolojik imkanlar sayesinde çift taraflı bilgi, iletişim, etkileşim ve erişim kolay hale gelmiştir. Bu yenilikler sayesinde diğer ülke toplumlarında algı ve imaj oluşturma çalışması ile birlikte devletlerin kendisini anlatma çalışmaları gereklilik haline gelmiştir.

Kamu Diplomasisi Araçları

Devletler, amaçlarını dünyaya anlatmak için kamu diplomasisi çalışmaları yaparlar ve bunun için birçok araç ve yöntem kullanırlar. Matbaanın icadı ile ilk kamu diplomasisi araçları olan gazete ve dergi kullanılmaya başlanmış, daha sonrası radyo ve televizyonla devam etmiş ve çağımızda hızla gelişen teknolojik yenilikler sayesinde kitle iletişim araçları ile de devam etmektedir. Şu anda bilgi aktarımını sağlayan araçların başında internet birinci sırada yer almaktadır (Erzen, 2014).

Kamu diplomasi araçlarının çeşitlenmesi ile birlikte, bu yeni süreçte diğer ülke toplumlarını ve karar alıcılarını etkilemek için birçok yöntem kullanılmaktadır. Yapılan çalışmaların önemli kısmı kültürel cazibe, itibar ve imaj oluşturmak üzerine yapılan çalışmalardır. Bunun en önemli nedeni, yumuşak güç oluşturma birinci önceliğinin cazibe merkezi haline gelmek olmasıdır. Kamu diplomasisi ve geleneksel diplomasi arasındaki önemli farklar aşağıdaki şekilde net olarak görülebilmektedir (Erzen, 2014).

Tablo 1*Geleneksel ve Kamu Diplomasisi Arasındaki Farklar.*

	Geleneksel Diplomasi	21. yy. Kamu Diplomasisi
Şartlar	Anlaşmazlıklar, ülkeler arası gerilim	Barış
Hedef	Hedef kitlelerde davranış değişikliği oluşturarak, politik değişimi başarmak	
Strateji	Yöneticileri ikna etmek	Halklarda sempati uyandırmak ve sürdürülebilir ilişkiler kurmak
İletişim Yönetme	Tek taraflı iletişim (monolog)	Çift taraflı iletişim(diyalog)
Araştırma	Yapılsa/olsa bile çok az	Geribildirim de önemli olduğu, bilimsel araştırmaya dayanan, Kamu Diplomasisi.
Mesaj İçeriği	İdeolojiler ve çıkarlar	Fikirler ve değerler
Hedef Kitle (Halklar)	Hedef ulusların tüm halkı; mesaj verenler ve alıcılar	Hedef kitleleri saptamak, iyi tanımlanmış halklar + yurttaşlar; katılımcılar
Kanallar	Geleneksel kitle iletişim araçları	Eski ve yeni iletişim araçlar;
Bütçe	Devlet desteğiyle	Kamu ve özel ortaklıklar

Not. M. Erzen, 2014, tarafından yayınlamış olan Kamu Diplomasisi adlı kitaptan alınmıştır.

Kamu diplomasisi araçlarının iletildiği değerlerin başında kültür yer almaktadır, devletin güvenilirliği, dış politika anlayışı ile birlikte, hükümetler amaçlarını birçok farklı yöntemle diğer ülke insanlarına ve toplumlarına aktarmak yumuşak güç çalışmalarını ön plana çıkarmak için birçok araç ve yöntem kullanırlar.

Kamu Diplomasisinin Uygulandığı Alanlar

Kamu Diplomasisinin uygulandığı birçok yöntem ve araçlar vardır. Bunlar arasında, televizyon, sosyal medya, burslar, ticari iş birlikleri, öğrenci değişim programları, kalkınma ajansları, ülkenin dilini, kültürünü, politikasını dünyaya anlatan enstitü ve kuruluşlar başta olmak üzere birçok alan sayılabilir. Devletlerin karar verme süreçlerinde, ülke içindeki kamuoyuna belirleyici katkılar sağlaması nedeniyle birçok

alanday yoğun olarak bu yöntemler kullanılmaktadır. Belirleyici etkisi ve katkısı olan bu alanları, güçlü ve emperyalist ülkeler de, demokrasi, insan hakları, sosyal ve refah devleti söylemlerini ön plana çıkarıp görsel kurgu ve algı yönetimi oluşturmak amacıyla yoğun olarak kullanılmaktadırlar. Başarılı sonuçlar için, planlı-programlı, etik değerlerle ve kalıcı politik ilkelere bağlı kalarak kamu diplomasisi çalışmaları yapılmalı, güvenilir ülke olma pozisyonunu sürdürülebilir hale getirilmelidir (Erzen, 2014).

Ülkeler, itibarlarına, imajlarına çıkarlarına hizmet edebilecek dış kamuoyu oluşturma çalışmaları yaparken, sahip oldukları yumuşak güç fonksiyonları olan kültür, sanat, bilgi birikim, spor vb. potansiyellerini kullanarak cazip ve örnek alınan ülke konumlarına gelirler. Bunları hayata geçirebilmek için iletişim, ikna ve iş birliği esaslarına göre hareket eden ülkeler kamu diplomasisi alanında güvenilir olur, dış politikanın uygulanmasına katkı sağlarlar. Devletler, yenedünya düzeninde, varlıklarını etkili olarak sürdürebilmek için kamu diplomasisi araçlarını hem güçlendirip ve hem de çeşitlendirerek, bu faaliyetlerini kapsayıcı ve tanıtıcı hale getirmek zorundadırlar. Bu nedenle, imaj oluşturmak veya mevcut imajlarını düzeltmek isteyen devletler yumuşak güç araçlarını yoğun olarak kullanılmaktadırlar. Kamu diplomasisini yoğun olarak kullanan batılı ülkeler özgürlük ve demokrasi kavramlarına dikkat çekmektedirler. (Signitzer, 2008).

Kamu diplomasisi veya yumuşak güç kavramlarının içinde bulunan birçok aktör ve işlev yer almaktadır. 21. Yüzyılda güç fonksiyonu çok farklı şekiller almıştır. Geniş bir coğrafya ve insan gruplarını etkilemek amacıyla kullanılan kamu diplomasisi, diğer ülke kamuoylarını etkilemek ve kendimizi anlatmak açısından iyi tanınmalı ve karşı tarafa kendimizi iyi tanıtmayla olumlu etkileşim sağlanmalıdır. Başta akraba ve dost toplumlar olmak üzere, ilgisini Türkiye'ye çevirmiş milyonlarca insanın beklentisi, devlet olarak geçmişteki büyük değerlerin hatırlatılıp yaşatılmak suretiyle diğer ülkelerin insanlarına yönelik kamu diplomasisinin yoğun şekilde uygulanarak, bunun etkisiyle başta itibar olmak üzere pek çok konuda diğer kazanımların elde edilmesinin sağlanmasıdır (Alphan, 2011).

Kültürel Diplomasi

Almanya merkezli Kültürel Diplomasi Enstitüsü tarafından hazırlanan Kültürel Diplomasi Sözlüğü'ne göre diplomasi terimi, "Ülkelerin kendi kültürel ve politik değerlerini dünyaya tanıtmaları" olarak tanımlanmakta ve faaliyetin dayandığı temel düşüncenin, insanların farklı kültürlere ve bakış açlarına ulaşması sonucunda, karşılıklı

anlayış ve diyalogun gelişmesi olduğu ifade edilmektedir. Kültürel diplomasi, karşılıklı anlayışı geliştirmek için, fikirler, değerler, sanat ve kültürün diğer unsurlarının, toplumlar ve kişiler arasında değiş-tokuşu olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kültürel diplomasi “Uluslararası alanı kültürel kaynaklarla ve kültürel değişimle kontrol etmek olarak” da tanımlanmaktadır. Kültürel modellerin ihracı ile ülkelerin politikalarına uyarlanması, onaylanması ve sempatik bulunması kültürel diplomasiinin amaçları arasında yer alır” (Cull, 2009, s.33).

Kamu diplomasisi uygulamalarının en önemlisi ve en çok kullanılanı kuşkusuz kültürel diplomasiidir. Kültürel diplomasi ya da diğer adıyla kültür diplomasisi, kamu diplomasisinin asıl amacı olan karşılıklı anlayışı, kültür üzerinden tanımlamayı amaçlar. Milton, kültür diplomasisini “Devletler ve onların halkları arasında fikirlerin, bilgi, sanat ve diğer kültürel öğelerin değişimiyle karşılıklı anlayışı besleyen uygulamalar” şeklinde ifade etmektedir (Milton Jr, 2003). Kültürel diplomasi, yabancı ülkelerin halklarıyla direkt ve uzun süreli kurulan ilişkileri kapsarken, resmî ilişkilerin de daha kolay işlemesi için uygun anlayış ve iklimin yaratılması olarak belirtilmiştir (Gienow-Hect & Donfried, 2010). Kültürel diplomasi uygulamaları, bu anlayış ortamını kültür temelli uygulamalar üzerinden yeniden yaratmaya çalışırken, daha derin ve etkili sonuçlar alınmasını amaçlar.

Türkiye, coğrafik konum itibarıyla, kültür ve medeniyetlerin kavuşma, birleşme noktasında stratejik öneme sahip bir konumda yer almaktadır. Türkiye, sahip olduğu bu özelliklerine ve kültürel birikimlerine özen göstererek, bu değerlerine bağlı kalarak, yeni ve daha büyük medeniyetler ortaya çıkarmış, farklı ancak kaynaşan kültürlerin merkezi konumundaki bir ülkedir. Türkiye’nin kendini tanıtmaya çalışırken, kaynaşan kültürel unsurları, stratejik iletişim yöntemlerinden yararlanmak suretiyle, etkili bir şekilde diğer ülke halklarına aktarması faaliyetlerinin tamamı, kültürel diplomasi çalışmalarının içerisinde yer almaktadır (Alphan, 2011).

Kültür Diplomasisinin Tanımı

Kültür diplomasisi, kamu diplomasiinin bir alt disiplini olarak, toplumların sahip oldukları öz değerlerini, ilişki kurduğu veya kurmayı amaçladığı toplumlara, kendini ifade etmek üzere aktarma çabalarının tümü biçiminde tanımlanabilir. Kültür diplomasisini genel olarak tanımlamak çok da kolay değildir. Çünkü kültür kavramı son derece geniş bir değerler kümesidir. Kültürel diplomasi, bir devletin kendi kültür öğelerini göz önünde bulundurarak, sahip olduğu kimlik üzerinden, diğer devletlere

hitap etmek üzere ilişki kurmaya çalışması olarak tanımlanabilir. Kültürel diplomasi, birisi politik bilgi verme, diğeri de kültürel iletişim olmak üzere, kamu diplomasisinin iki temel boyutuna vurgu yapmaktadır. Politik bilgi verme, ikna boyutunu vurgularken, kısa dönemli bilgilendirme ve savunmayı güçlendirme faaliyetlerini kapsamaktadır. Kültürel iletişim ise ortak anlayış yaratma amacıyla uzun soluklu ilişkiler geliştirmeye odaklanmaktadır (Signitzer, 2008, s.206). Bu nedenle, kamu diplomasisi sürecinin önemli tekniklerinden biri olan kültürel diplomasi, detaylı bir şekilde planlanmalı ve itinayla uygulanmalıdır. Tasarlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde göz ardı edilebilecek bir konunun ve yapılabilecek bir hatanın, uzun vadeli sonuçlar doğuracağı unutulmamalıdır. Szondi de, kültürel diplomasi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin derin etkilerine dikkat çekmiş ve şu açıklamada bulunmuştur: “Kültürel ilişkiler derin etkiler gösteren ve itibar yönetiminin diğer uygulamalarına göre daha inandırıcı olan bir konu olup, olumsuz ve yanlış düşünceleri değiştirmenin en iyi yoludur” (Szondi, 2009, s.4).

Kültürün Sınıflandırılması

Kültür kavramı bakımından, alt kültür ve üst kültür olarak genel bir sınıflandırma yapılabilir. Üst kültür, genel olarak uzun süredir süregelen tarihi temellere dayanan kadim alışkanlıklardır. Alt kültür ise daha kısa sürede oluşmuş popüler ve geçici olgulara verilen isimdir (Szondi, 2009, s.9).

Türkiye Cumhuriyeti devleti, günümüzde, Selçuklu, Osmanlı, batı ve kadim diğer birçok medeniyetin birbirine eklemlenmek suretiyle oluşturduğu evrensel kültürün şekillendirdiği bir devlet olarak varlığını ortaya koymaktadır. Sanayi devrimi ve sonrasında gerçekleşen modernite ile birlikte hızla gelişen teknolojik gelişmeler sayesinde, uzak coğrafyalarda yer alan aynı kültür ve gelenekten gelen insanlar yeniden birbirleriyle bağlantı kurma imkanı bulmuşlardır. Üst kültür dil ve medeniyet oluştururken, alt kültür ise iletişim teknolojileri sayesinde küresel köy haline gelen modern dünyada yaşamın bize sunduğu olanakların tamamını kapsamaktadır. (Yağmurlu, 2007).

Kültürün Fonksiyonları

Kültürün ana fonksiyonu, dil ve ortak değerler aracılığıyla, insanları bir araya getirerek birlikte tutmasıdır. Kültür, toplumsal farklılıkların bir araya gelip öteki olarak görülmeden birlikte yaşamaya katkısı olan olgular bütünüdür. Kültürün birleştirici

fonksiyonu, geçmişimize yabancılaşmadan ve zamanın gerekliliklerine uygun yeniliklerle harmanlanarak sağlanabilir. Ortak tarihi geçmişimiz olan diğer toplumlar ile kültürün birleştirici özelliği sayesinde, yeni kültürel yapılar oluşturulabilir. Yeni ideolojiler, fikirler, dünya görüşleri ve değerler, tarihi kültürel bağlar ile beslenmezse kalıcı, üretken ve dinamik yapılar oluşturamaz ve popüler kültür ürünleri olarak kısa sürede kendini tüketir. (Alphan, 2011).

Kültürün birçok fonksiyonu olmasına rağmen, dünya sisteminde hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşamaktayken, değişime uyum sağlanamadığında, kültürel değerlerin ve birikimlerin zayıflayarak, kültürel emperyalizm için oluşacak uygun ortamda yok olarak tarih sayfalarındaki yerini alması kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle, farklı coğrafi bölgelerde yaşayan toplumların, ortak değerleri hatırlatılarak, bu kültürel değerler etrafında toplanmasını sağlamak suretiyle, yeniden büyük medeniyetler yaratılması, kültürel bilinç ve sürekliliği için çalışmalar yürütülmelidir.(Alphan, 2011).

Kültür Diplomasisinin Araçları

Kültürel diplomasi ile ilgili akademik yazın incelendiği zaman, kültürün belirli yönlerinin diplomasi amaçlı kullanılmış olduğu tespit edilmektedir. Bu başlıkta, değişim programları, kültür enstitüleri, dil eğitimi, dans, spor, sinema, müzik, resim, heykel, fotoğraf, arkeoloji, dizi, sergi, fuar, projeler ve iş birlikleri ve benzeri etkinlikler, kültürel diplomasi ögesi olarak kullanılmaktadır. Kültür Enstitüleri bu etkinliklerin pek çoğunu bünyesinde taşımakta ve bu nedenle önemli bir başlığı oluşturmaktadır. Dil eğitimi ve sanatsal kültürel öğelerin paylaşımı öncelikli etkinlik başlıkları olarak görülmektedir (Başar, 2011).

Gelişen teknolojiler ve kitle iletişim araçlarının artması ve bireysel olarak dünyanın herhangi bir yerindeki insana ulaşılmasını kolaylaştırmıştır. Küreselleşmenin etkisiyle, televizyon, sinema ve sosyal medya kullanımı artmış, gelişen iletişim teknolojileri sayesinde ortak kültürel değerleri ortak faydada kullanabilir hale gelmiştir.

Küreselleşme ile birlikte kültür diplomasisinin devletlerarası ilişkilerde artan önemi nedeniyle, diplomasi araçlarından kitle iletişim mecraları arasında önemli yeri olan televizyon içeriklerinin algı oluşturma fonksiyonu dikkate alınmaya başlanmış ve bu meyanda içeriklerden birisi olarak tarih dizilerine verilen önem de artmaya başlamıştır(Başar, 2011).

Türkiye'nin Önemli Yumuşak Güç Aracı Olan Türk Dizileri

Yumuşak Güç Kavramı

Yumuşak güç askeri ve ekonomik gücün dışında kalan uygulanan güçlere verilen isimdir. Dünyada güç yayılması yaşanmakta ve devlet dışı aktörler çoğalmış yeni kuramlar inşa edilmeye başlanmıştır. Yumuşak güç olmadan sert güç kullanımı kalıcı olamayacağından, yumuşak güç, önemli güç unsurları arasında yer almaktadır. Türkiye'nin izlediği kamu diplomasisi politikasında, demokrasi ve özgürlüğü geliştirme söylemi, yumuşak güç söyleminin ana çerçevesini oluşturmaktadır (Çelikpala, 2007).

Türkiye'nin devletlerarası ilişkilerde izlediği yumuşak güç kapsamındaki yaklaşımları, bu mecrada yaratılan algıya bağlı olarak bir kimlik oluşturulmasını sağlamakta ve yaratılan algı, izlenen politikada ortaya konulan tavırlardaki netlik ve istikrar gibi iletişimin temel unsurları, zaman zaman olumlu biçimlerde tezahür etse de, bu tezahür zaman zaman da olumsuz biçimlerde olabilmekte ve ilişkilerin niteliği gereği yankıları, görece kısa veya uzun süreler ilişkilerin dinamiklerinin belirlenmesinde rol oynayabilmektedir. Bu sebeple, yumuşak bir güç unsuru olarak kültür diplomasisinin devletlerarası pratiklerinin şekillenmesinde, devletlerce izlenen dış politik argümanlarının birbirleri ile uyumlu olması, uzun vadeli ve sağlam ilişkiler kurulabilmesi, devletlerarası mecrada destek unsurları yaratılabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu meyanda, yaratılması amaçlanan olumlu algı pratiği çerçevesinde, Türk tarih dizilerinin kurgu ürünü olmakla birlikte, dış politik yaklaşımdaki devlet pratiği ile uyumlu olması, verilmek istenen mesajların görsel ve işitsel estetizm içinde çift değerlilik taşımadan, çok yönlü ancak bütüncül bir anlayışı ortaya koyması gözetilmelidir.

Tablo 2*Yumuşak Güç çeşitleri*

		Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
SERT GÜÇ	Askeri Güç	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorlama ▪ Caydırma ▪ Koruma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tehdit ▪ Kuvvet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorlayıcı diplomasi ▪ Savaş ▪ İttifak
	Ekonomik Güç	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teşvik ▪ Zorlama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Para verme ▪ Yatırım 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yardım ▪ Rüşvet
	YUMUŞAK GÜÇ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hayranlık uyandırma ▪ Gündem yaratma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Değerler ▪ Kültür ▪ Politikalar ▪ Kurumlar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu Diplomasisi ▪ İki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Balkanlardan Orta Doğu ve Asya'ya çağdaş üst Türk kimliğinde kendisine yer bulan, Kürtlerin, Boşnakların, Arnavutların, Çerkezlerin, Abazaların, Arapların, Azerilerin, Kazakların, Kırgızların, Özbeklerin, Türkmenlerin ve diğer etnik grupların paylaştıkları ortak tarihi ve kültürel değerleri, Türkiye'nin yumuşak gücünün en önemli dayanağıdır (Çelikpala, 2007).

Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ise Türkiye'nin yumuşak gücünü şöyle tanımlamaktadır: "Şimdiye kadar bizim gücümüz askerimiz, yeri geldiğinde ekonomik büyüklüğümüz, nüfusumuz ve tarihi önemimiz gibi argümanlar devredeydi. Cumhuriyet tarihinde ilk defa Türkiye'nin yumuşak gücü oluşmuş ve bu güç dış politikada bir araç haline dönüşmüştür" (Kalın, 2010).

Devletlerin edilgen bir tutum sergileyerek kullandıkları yumuşak güç kavramını irdelemek gerekirse, sert gücü oluşturan askeri ve ekonomik güç öğelerinin dışında kalan, kültürel ve siyasi değerleri bu kavramın içeriğini doldurmaktadır. Yumuşak güç, baskı ve zorlama kartlarını kullanan sert güce nazaran, ikna yöntemine başvurmaktadır. Yumuşak güç ile hedef toplumla iletişim kurmak yoluyla, ortak algılamalar ve değerler inşa etmek şeklinde ifade edilebilecek bir sonuç alma çabası söz konusudur. Yumuşak güç de, sert güç gibi odaklandığı amaçlarının gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Ancak yumuşak güç, hedef devletin istenilen davranışı kendiliğinden benimsemesini de içeren bir tanıma öngörmektedir. Bu noktadan hareketle uygulanan strateji, hedef devleti, istenen şeyi isteme noktasına getirmektir.

Diğer taraftan, Joseph S. Nye, geleneksel savaşa dayalı güç kavramının dönüşümünü üç sebebe bağlamaktadır. Bunlardan ilki, nükleer silah kullanımının tecrübe edilmesidir: Nükleer silahların, II. Dünya Savaşı'nda tatbik edilmesi sonucunda, Japon şehirleri Nagasaki ve Hiroşima'da yaşanan büyük yıkım, dünyanın yok olmasına kadar gidebilecek bir sonucun kaçınılmaz olduğunu insanlığa göstermiştir. Büyük devletlerin bu güce sahip olması ve birbirleriyle savaşmaları halinde, karşılıklı yok olma durumu söz konusu olabileceğinden, savaş kartının kullanımı oldukça zorlaştırılmıştır (Saraçlı, 2014).

İkinci bir sebep, milliyetçiliğe bağlı olarak, geleneksel sömürgeciliğin imkansız bir hale gelmesidir. Sömürge yönetimi, ABD ve Rusya gibi iki süper gücün, soğuk savaş döneminde Vietnam ve Afganistan'da tecrübe edindiği üzere, oldukça meşakkatli ve pahalı bir hal almıştır. Bu durumdan hareketle, bir yeri sömürgeleştirmek amacıyla askeri güç kullanmak, kesin başarı getirmeyebileceği gibi, kamuoyunda destek kaybına da sebep olabilmektedir. Sanayileşme hareketi sonrası modern insan, ihtişamdaki ziyade refaha önem vermekte ve hayati tehlike durumları istisna olmak üzere, insan kayıplarına hoşgörü ile bakmamaktadır. Nye'e ekleme yapmak gerekirse, bilginin önemli bir unsur olarak uluslararası güç mücadelesine dahil olması, iletişim çağında kolaylıkla ve anlık olarak uzak mesafelere yayılabilmesi de, bu değişimin altında yatan önemli faktörlerden biri olmuştur. Sert güç, geleneksel dönemde olduğu gibi tek başına yeterli olmasa da, hala önemli bir güç çeşidi olarak uluslararası güç mücadelesindeki yerini korumaktadır. Diğer taraftan, yumuşak güç unsurları ile sert güç unsurlarını değer olarak kıyaslamak da pek anlamlı olmamaktadır. Ancak Nye'e göre yumuşak güç kaynaklarının icrası, sert güç kaynakları kullanımına nazaran, daha yavaş ve ağır bir özellik taşımaktadır. Öte yandan, sert güç unsurlarının kullanımı da oldukça maliyetli olmaktadır. Dahası sert güç kullanımı sonucunda meydana gelebilecek muhtemel başarısızlık durumunun kamuoyuna izahı da oldukça zordur. Sert güç ile yumuşak güç ilişkisinin incelenmesi gerekirse, sert güç unsurlarının tek başına yeterli olmadığı durumlarda, yumuşak güç devreye girmekte ve uluslararası güç mücadelesinde, bunu kullanan devlete ilave avantaj sağlamaktadır. Bu noktadan hareketle, yumuşak güç, sert güç kullanımına, kamuoyu nezdinde meşruiyet kazandırmak amacıyla kullanabilmektedir. Dahası kullanılan sert güç unsurunun ortaya çıkardığı olumsuz sonuçları yok etme noktasında, da yumuşak güç devreye girmektedir(Nye, 2004). .

Üçüncü olarak konunun özetinde, yumuşak güç kullanımında nihai amaç, hedef devlette kontrol ve etki mekanizmalarını kurmak ve bu yolla hedef devlet üzerinde

nüfuz sağlamaktır. Her devlet, aynı oranda olmasa da yumuşak güç unsurlarına sahiptir ve bunları uluslararası güç mücadelesinde kullanmaktadır. Zira değinildiği üzere, güç mücadelesinin içinde gerçekleştiği uluslararası siyaset ortamı da bunu gerektirmektedir. Ekonomik ve teknik gelişmişliğin arttığı, insanlığın eğitilmiş ve nitelikli bir yapıya ulaştığı, iletişim ve ulaşım olanaklarının geliştiği, uluslararası hukukun ve insan haklarının ön plana çıktığı, kamuoyunun hatta bireylerin dahi birer aktör olarak var olduğu, günümüz uluslararası politika sahnesinde, yumuşak gücün önemi hiç olmadığı kadar artmıştır. Hedef devlet üzerinde nüfuz çabaları da manipülasyondan, diyalog kurmaya, cazibe ve çekim merkezi yaratmaya doğru evrilmiştir (Kalın, 2010).

Joseph S. Nye göre yumuşak güç unsurlarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

1. Bir ülkenin dijital alt yapısı ve diplomasi yetenekleri
2. Bir milletin kültür ürünlerinin çekiciliği ve bunlara ulaşım kolaylığı
3. Bir ülkenin sağlam ekonomik alt yapısı ve cazibe kapasitesi
4. Bir ülkedeki insan varlığının kalitesi, üniversitelerinin ve eğitim kurumlarının çekiciliği
5. Bir ülkenin aktif diplomatik gücü ve küresel sorunlara katkısı
6. Bir ülkenin demokrasi, insan hakları, kadın hakları, hayvan hakları ve çevre duyarlılığı konusunda sıralamadaki yeri

Nye yumuşak güç konseptini geliştirirken kaynak olarak o ülkenin ideolojisini, kültürünü ve kuramsal dış politikasını esas alır. Devlet sert gücüne dayanarak bir başka devletin fiziki sınırlarına ve materyal gücüne hükmedebilir ancak fertlere, toplumlara, şirketlere, üniversitelere, her türlü sivil toplum kuruluşuna etki yapabilmek sadece yumuşak güç unsurları ile mümkündür. Nye göre, yumuşak güç unsurlarının gerçeklikten kopmadan uygulanması ve uzun vadeli olarak planlanması gerekmektedir. Zira gerçekçi olmayan tezlerle, hamasi iç siyaset kaygılarıyla yumuşak güç kurgulanması zararlı olacaktır ve geri tepecektir.

Yumuşak Güç Kaynağı Olan Kültür

Kültür, başka halkları kendi mayamızla mayalamaktır. Türkler tarih boyunca bunu yapmışlar ve başarılı da olmuşlardır. Bu nedenle, uzun ömürlü medeniyetler ve devletler kurmuşlardır. Türk-İslam medeniyeti mirasını devralmış olan Türkiye, kültürel çeşitliliğini ve derinliğini iyi yansıtmalıdır. Yumuşak güç kullanımının geri

bildirimlerini almak uzun zaman alabilir ama etkinliği daha kalıcı ve kullanımını daha az maliyetlidir. Ortak ve yakın kültürel ve tarihi geçmişe sahip olan devletlere ve topluluklara, kültürel açıdan yumuşak güç kullanımı ve aktarımı daha kolaydır (Saraçlı, 2014).

Türkiye'nin devraldığı kadim tarihe sahip coğrafyada, birçok medeniyetin kurulmuş olması sonucu, Türkiye'ye geniş bir alanda, kültür diplomasisi yoluyla çok yönlü ve etkin bir yumuşak güç uygulayabilir devlet konumunu sağlamıştır. Türkiye, Avrupa ülkelerinin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin üzerinde uzun yıllar uyguladığı tek yanlı kültür diplomasisini derin şekilde yaşamış bir devlet olarak da, kültür diplomasisi kullanımının önemini, etkinliğini ve yöntemlerini daha iyi kavramıştır (Kalın, 2010).

Dünya Devletlerinin Yumuşak Güç Politikası

II. Dünya Savaşı sonrasında, dünya, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği önderliğinde iki bloğa bölünmüş, bu iki blok arasında meydana gelen ilişki, soğuk savaş olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde askeri güç ön planda olmuşsa da, 1945 yılında ABD'nin Hiroşima ve Nagasaki'ye atom bombası atması, 1949 yılında da SSCB'nin atom bombası edindiğini dünyaya deklare etmesiyle birlikte, bu iki güç arasında meydana gelecek nükleer bir savaşın, dünyanın sonunu getirebilecek potansiyeli bünyesinde barındırması nedeniyle, iki süper gücün birbiriyle doğrudan savaşıma ihtimali oldukça azalmıştır. Bu noktadan hareketle, nükleer tehdit, devletlerin askeri olmayan yöntemlere yönelmesini zorunlu kılmıştır. Yine 1960'lı yıllardan itibaren, etkisini iyiden iyiye göstermeye başlayan küreselleşme olgusu ile iletişim ve ulaşım alanında meydana gelen gelişmeler, devletleri sert güç kullanma noktasında frenlemiştir. Öte yandan, dünyanın her yerinden haber almaya başlayan eğitimli, nitelikli ve refaha ulaşmış 21.yüzyıl insanı, hayati sebepler var olmadıkça savaş istememektedir. Bu nedenle de devletler, yumuşak güç kullanımına yönelmiş ve hedef halklarla iletişim kurmaya yönelik yeni stratejiler geliştirmeye başlamıştır (Saraçlı, 2014).

Diğer taraftan, iki dünya savaşı ve ardından gelen soğuk savaş dönemlerinden yıpranarak çıkan propaganda kavramı da oldukça kötü bir şöhrete sahipti. Dahası, propagandanın baz aldığı tek yönlü iletişim, çağın gereksinimlerinin karşılayamadığı görülmekteydi. Bu noktadan hareketle, hedef halkla iletişim, hedef halk üzerinde imaj yönetimi ve hedef halkı ikna gibi yöntemleri de bünyesinde bulunduran yeni bir kavrama ihtiyaç duyulmuş, bu duruma istinaden de propaganda kavramı gelişip

değiştirilerek kamu diplomasisine dönüştürülmüştür. Bu yeni kavramın, iletişim çağına ayak uydurması ve günün koşullarına adaptasyonu için, şeffaf olması, çok yönlü bir iletişimi baz alması ve sunulacak bilgileri elektif yöntemle hedef kitleye iletmesi gerekmektedir. Kamu diplomasisi kavramı, ayrıca diplomasi gibi saygın bir sözcüğü de bünyesinde bulundurmaktaydı (Yağmurlu, 2007).

Türkiye'nin Yumuşak Güç Politikası

Türk Dış Politikasının temelini oluşturan 'Yurtta Sulh cihanda sulh' ilkesi, Türkiye'nin dış politikasının ne yönde olduğunu açıkça göstermektedir. Bu ilkeyi ortaya koyan Atatürk'ün "Bir kere daha tüm dünyaya ifade etmek isteriz ki, biz uluslararası hukuk ve kuruluşlarla uyumlu bir biçimde yaşamak isteyen uygar bir toplumuz" cümlesi ve "Savaş kaçınılmaz olmalıdır; bir ulusun hayatı söz konusu olmadıkça savaş bir cinayettir" sözleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin devraldığı zihniyeti ve barışa yönelik olan bakış açısını açıkça ortaya koymaktadır. (Türk Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı (04.01.2012), http://www.tsk.tr/1_tsk_hakkında/1_1_tarihce/tarihce.htm, (04.01.2012)).

Türkiye'nin yumuşak güç kaynakları, sahip olduğu kültürel değerler ile iç ve dış devlet politikalarıdır. Bir ülkenin iç ve dış hükümet politikaları (Nye, 2005:22), ve değerleri önemli yumuşak güç kaynaklarıdır. Türkiye Cumhuriyeti kuruluş tarihinden itibaren demokrasiyi yönetim şekli olarak belirlemiş ve seküler bir devlet kimliği oluşturmuştur (Almuedo, 2011:11). Türkiye'nin yumuşak gücünü kullanmasına ortam hazırlayan en önemli durumlardan bir tanesi, Müslüman bir ülke olarak laik bir demokrasiye sahip olmasıdır. Davutoğlu'nun görüşüne göre Türkiye'nin yumuşak gücünün varlığının en güçlü sebebi demokrasisidir (Davutoğlu, 2008: 77-96).

Bir devletin tarih ve kültürü, yumuşak gücünün yanı sıra dış ve iç politikası ile uluslararası sistemdeki yerini ve saygınlığını büyük ölçüde etkileyen etmenlerdir. Son yıllarda, hem Türkiye hem de dünya, Türkiye'nin kendi dinamikleri anlamış, buna hem bölgesel hem de küresel bir anlam yüklemiştir. Türkiye sahip olduğu tarihi, jeopolitik ve kültürel avantajlarını fırsata çevirmeli, ortak değerleri olan devlet ve topluluk ve bireylerle bağlarını güçlendirmeli ve bunu fırsata çevirmelidir. Türkiye'nin Müslüman ve laik bir ülke olması, diğer ülkelere örnek teşkil edebilir ve cazibe yaratıp örnek ülke modeli yaratılabilir ve bu yönüyle dünya devletlerine yumuşak güç transferi sağlayabilir.

Türkiye, kuruluş yıllarından itibaren dış politikasında, kuruluş felsefesinin temelini teşkil eden ilkeler doğrultusunda, istikrarlı ve tarafsız bir dış politika izlemiş, uzun yıllar bölgedeki konumunu, istikrarsız coğrafik ve siyasi gelişmelere rağmen, etkin ve sağlam bir şekilde koruyabilmiştir. Ancak, küreselleşen dünyada, izlenen dış politikanın daha dinamik bir karakter kazanması gerekliliğine dair koşullar ortaya çıktığında, çeşitlenen ve değişen kitle iletişim araçlarıyla, daha etkili bir yaklaşım sergilenmeye başlanmıştır. Geline nokta, izlenen dış politikanın yapısının sonuçları itibarıyla, iç politikaya büyük katkıları olabilmesinin yanı sıra, büyük kayıpları da barındırabileceği tehdidine karşı, ölçülü ve istikrarlı olmak zorunluluğunun göz ardı edilmemesi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'nin Yumuşak Gücünün Artmasında Dizilerin Yeri ve Rolü

Dünyada birçok devlet, görsel medyayı yoğun bir şekilde kullanarak, yumuşak güç uygulamıştır. Diplomatik ifadesi ile “yumuşak” tanımlı olan bu gücün uygulanmasında, zaman zaman ölçü kaçırılmış ve “kalem, kılıçtan keskindir” atasözünde ifadesini bulduğu gibi, görsel medya araçları da oldukça sert ve uzun yıllar boyunca bıraktığı izin silinmesinin zor olduğu mesajların iletimini sağlamıştır. Nitekim, 1978 İngiliz-Amerikan ortak yapımı, yönetmenliğini Alan Parker'ın ve senaristliğini de Oliver Stone'nin üstlendiği “Midnight Ekspres” adlı film ile Türkiye hakkında oluşturulan olumsuz imajın etkileri oldukça uzun süre devam etmiştir çünkü bu film soğuk savaş yıllarının kara propagandasına en iyi örneklerden bir tanesidir. Türkiye 2000'li yılların başından itibaren, ülke dışına yayın yapan birçok TV kanalı kurarak dizi yapımlarına destek vermekte ve hem ülke içinde hem de dışında yayımlanan bu diziler sayesinde, ortak tarih ve kültürel değerlerini seyircilere iletmektedir. Dizi yapımları alanında gerçekleşen yerlileşme, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun (TRT) Türk edebiyatı kaynaklarını kullanarak, televizyon dizi ve film üretimi teşvik etmesiyle devam etmiştir. 1975'te Halit Refik'in çektiği ve 33'er dakikalık 6 bölümden oluşan “Aşk-ı Memnu” dizisi yayın hayatına başlaması, Türk edebiyatının diziye aktarılmasının en önemli örneğini oluşturmaktadır (Tanrıöver, 2011).

80'lerden sonra da Türk edebiyatından uyarlanmış olan “Kıralık Konak”, “Denizin Kanı”, “Sekiz Sütuna Manşet”, “Merdiven”, “Üç İstanbul”, “Küçük Ağa”, “Kartallar Yüksek Uçar” gibi dizi filmler çekilmiştir (Pazarbaşı, 2016).

Türk dizilerinin toplum tarafından ilgi odağı haline gelmesi, TRT2 kanalında gösterime giren “Perihan Abla” dizisiyle olmuştur. Bu dizi filmin, toplum tarafından

yoğun ilgi görmesi sonucunda, çekildiği sokağa adının verilmiş olması, orta halli bir mahalle olan Kuzguncuk'un emlak piyasasına canlılık kazandırması, dizi yapımların bir yeri tanıtma açısından da ne kadar etkili unsur olduğunu göstermiştir (Tanrıöver, 2015). Bu dizi filminin gösterdiği başarı ve geniş kitlelere ulaşması sonucu, dizi film, ilerleyen zamanlarda birinci kanalda yayınlanmaya başlanmıştır (Mutlu, 2008, s.217).

1989 yılında, Türkiye'de özel televizyon kanallarının ortaya çıkmasıyla, dizi yapımlarının sayısı artmış, buna paralel olarak prodüksiyon şirketlerinin gelişmesi sonucunda, dizi yapımı apayrı bir sektöre dönüşmüştür (Cereci, 2014). Türkiye'nin ticari yayıncılığa geçmesiyle birlikte, TV dizileri ücretsiz yayın yapan TV kanallarını ayakta tutan bir program türü haline gelmiştir. Yerli dizi yapımları yayımlayan yedi kanalda, prime-time'da bir haftada yayınlanan dizi yapım sayısı hızla artış göstermiştir (Tanrıöver,2015).

Dizilerin popülaritesinin arttığı dönemde çekilen diğer diziler: "İkinci Bahar", "Süper Baba", "Yeditepe İstanbul", "Asmalı Konak", "Kurtlar Vadisi Alacakaranlık", "Çocuklar Duymasın", "Avrupa Yakası", "Bir İstanbul Masalı", "Aliye", "Yabancı Damat", "Çemberimde Gül Oya", "Gümüş", "İhlamlar Altında", "Hatırla Sevgili", "Yaprak Dökümü", "Hırsız Polis", "Binbir Gece", "Canım Ailem", "Hanımın Çiftliği" ve "Aşk-ı Memnu" dizileri olmuştur (Çelenk,2010).

Türk kültürünün yayılmasında, Türk dizi filmlerinin önemli katkısı vardır. "Gümüş" dizisiyle başlayan akımla, yurt dışında Türk dizileri izlenme oranı her geçen gün artmış ve bu Türkiye'nin yumuşak gücünü önemli ölçüde artırmıştır. ABD muhabiri Nadia Bilbassy, Türk dizi filmlerinin başarısını görerek, İslam dünyasının kalbini ve sempatisini kazanmanın imkansız olmadığını anladıklarını belirterek, Türk yıldızlarının Arap dünyasının kalbini kazandığını vurgulamıştır (Bilbassy, 2010).

"Muhteşem Yüzyıl" dizi filmi, 50 ülkede 200 milyondan fazla izleyiciye ulaşmıştır (Mohyidin, 2020, s.2). Orta Doğu'da başlayan Türk dizilerinin izlenme popülarliğinin, Batı Balkanlar, Yakın Doğu ve Yunanistan'a kadar gitmesi, Türkiye'nin imaj değişimini önemli ölçüde etkilemiş, turizmden ticarete, yumuşak gücünün artmasına olanak sağlamıştır. Türk Kültür ve Turizm Bakanlığının bir çalışmasına göre, Türk programlarını satın alan ülkelerden gelen turistlerin sayısı, 2007-2012 yılları arasında yüzde 12 artmıştır. Örneğin 'Gümüş' dizi filminin en çok izlendiği ülke olan Birleşik Arap Emirlikleri'nden gelen turist sayısında yüzde 21 artış görülmüştür (Alphan, 2011) Sadece 2010'da Orta Doğu ülkelerinden gelen 105 bin turist olup turist sayısı, bir önceki yıla göre yüzde 33 artmıştır. TESEV'in 2010 yılında yaptığı araştırmaya göre,

Orta Doğu bölgesi içinde tatil için en çok tercih edilen ülke Türkiye olmuş, Orta Doğu dışında ise en çok tercih edilen ülkeler sıralamasında Türkiye, Fransa'dan sonra gelerek 2. olmuştur (Alphan, 2011).

“16 Orta Doğu ülkesinde gerçekleştirilen araştırmaya göre, her 4 kişiden 3'ü 2001 yılından 2015 yılına kadar Arap ülkelerine satılan yaklaşık 70 Türk dizi filminden herhangi birini izlemiştir” (Özarslan, 2020, s. 228). Dizilerin yayımlandığı yerlerden gelen turist sayısı 3-4 katına çıkmıştır (Akşam, 2018). Diziler, ihraç edildiği ülkelerde, Türk kültürü, yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıklarına yönelik bir ilgi ve cazibe oluşturmuştur. Dizilerin çekildiği mekanlar merak konusu olarak izleyicileri Türkiye'ye çekmektedir (Ökmen & Göksu, 2019, s. 264). Nuroğlu'nun (2013) yaptığı araştırmaya göre, Türkiye'ye gelen turistlerin yüzde 31'i dizilerin etkisi ile Türkiye'yi tanımak için ziyaret etmiştir (Nuroğlu, 2013, s. 11). İzleyiciler, ayrıca dizilerin çekildiği mekanları merak ederek Türkiye'ye ziyaretlerde bulunmuşlardır. The Guardian gazetesinde yer alan habere göre, 2010 yılının Mayıs ayında İstanbul'a gelen Arap turist sayısının bir önceki yılın aynı ayına göre % 33 artarak 105.000'e ulaştığı belirtilmiştir (Özarslan, 2020, s. 228).

Dizi film turizmi ve dijital diplomasi kavramları etrafında oluşan yeni yeni dış politika stratejileri ve araçları, Türk tarih dizilerinin Türkiye'ye karşı olumlu imajın oluşmasına katkı sağlamaktadırlar. (Emek Çaylı, 2017). Türk dizi filmlerinin farklı ülkelerdeki kültürel yakınlık, izleyicileri üzerine yapılmış yorumlama ve etkileri konusundaki çalışmaların henüz oldukça sınırlı sayıda olması, bu alandaki boşluğu ortaya koymaktadır.

Dizi sektörünün ülke turizmine yaptığı katkıyı değerlendiren Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, sektörün Orta Doğu'ya açılmasını takip eden ilk dört yılda bölgeden gelen turistlerde yüzde 100'ün üzerinde artış olduğunu ve Müslüman olmayan Balkan ülkelerinde henüz Türkiye'yi görmemiş ancak Türk dizileri izleyen seyircilerin ise yüzde 80'den fazlasının Türkiye'yi ziyaret etmek istediğini belirtmiştir (Altun, 2019). Dizi sektörünün, kendi cirosunun toplam 10 katı kadar bir yan ekonomi oluşturduğu ve ihracat, ürün ve mal satışını kolaylaştırdığı tahmin edilmektedir. İhraç edilen dizilerden elde edilen gelir ise son beş yılda 15 kat artmıştır (Yaveroğlu 2014, s. 6-30).

“Diriliş Ertuğrul” dizi filminin Türkiye'den ve dünyadan yüz milyonlarca izleyiciye ulaştığı tahmin edilmektedir. 25 dile çevrilen dizi 2018'in sonu baz alındığında 85 ülkeye ihraç edilmiştir. Bu ülkelerin önemli bir kısmı, Orta Doğu, Balkanlar ve

Kafkasya bölgelerinde yer almaktadır. Geçmişte Türk dizileri yalnızca televizyondan izlenirken artık, akıllı telefonlar, tabletler ve bilgisayarlardan da izlenmekle çok daha geniş kitlelere ulaşmaktadır. Yeni teknolojilerin kullanımının artması ve genç kitlenin de yeni teknolojiler üzerinden izleme alışkanlığı edinmesine bağlı olarak, Türk yapımı dizi ve filmler daha geniş kitlelere erişmekte ve bu kitlelere de kültür aktarımını gerçekleştirmektedir (Altun, 2019).

Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro da, ‘Diriliş Ertuğrul’ dizi filmini takip eden önemli siyasi aktörlerden birisidir. Maduro, 2018’deki Türkiye ziyareti sırasında filmin setini gezmiştir. Maduro daha önce, Kayı Boyu sancağı ve börk şapkasıyla poz vermiş ve ülkesindeki bir basın toplantısında halkına, eşyle birlikte her hafta izledikleri “Diriliş Ertuğrul” yapımını izlemeleri önerisinde bulunmuştur (Semercioğlu, 2018). Bu dizi filminin Orta Doğu’daki bilinirliği siyasal liderler düzeyine ulaşmıştır. 2018’de İstanbul’da yapılan 13. İslam İşbirliği Teşkilatı toplantısına katılan bazı liderler “Diriliş Ertuğrul” dizisinin setini ziyaret etmiş ve oyuncularla sohbet etmişlerdir. Liderler, diziye olan hayranlıklarını belirtmekten çekinmemişlerdir (Kılıçoğlu & Yılmaz, 2016). Türk dizi yapımlarının siyasal liderler düzeyinde de takip edilmesi, filmlerin bilinirliğini ve izlenirliğini pozitif anlamda etkilemektedir. Ayrıca, Türk kültürüne ait sembollerin ve kıyafetlerin de yabancı ülkelerde talep edilir hale gelmesi, bütünüyle ve doğrudan bir kültür aktarımı olarak değerlendirilememekle beraber, Türkiye’yi çağrıştıran birtakım unsurların farklı ülkelerde gündeme gelmesi, Türkiye’nin ve Türk kültürünün tanınmasına ve merak edilmesine zemin hazırlamaktadır.

Kamu diplomasisi, belli kurallarla yapılmalı ve devlet politikası haline getirmelidir. Kamu ve kültür diplomasisi arasındaki ortak argümanlar, birbirleriyle uyumlu şekilde kullanılmalıdır. Dünyada yaşanan hızlı değişim, dönüşüm ve yeniliklere uyum sağlanmalı, internet kullanımının artması, uydu yayınlarının dünyanın birçok uzak bölgesine yayın yapması sayesinde birey olarak birçok insana ulaşma imkânı gerçekleştiğinden bu yeni iletişim araçlarını yoğun ve etkin olarak kullanmak gerekmektedir (Semercioğlu, 2018).

Tarih Dizileri ve Türkiye’nin Dünyada Yumuşak Güç İmajı

Tarih Dizilerinin İmaj Oluşturma İmkânları

İmaj, kişilerin bir obje, kurum veya başka bir kişi hakkındaki izlenimleri, düşünceleridir. Ancak tanımından da anlaşılacağı üzere, bu izlenim ve düşünceler, her zaman gerçekte var olanla uyumlu olmayabilir, hatta çoğu kez ilişki duruma göre az

ya da çok farklılıklar içerir. Bu bağlamda imaj, misyon ve değerleriyle var olan bir kimliğin muhataplarındaki öznel algılanış biçimidir. Bu nedenle imaj, üzerinde özellikle çalışılarak yaratılabilecek etkin bir fenomeni ifade etmektedir.

Uluslararası ilişkilerde, devletlerin birbirlerine sunmayı hedefledikleri imaj çalışmaları kapsamında, özellikle son yıllarda kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler neticesi, gerek iletim alanı, gerek iletim çeşitliliği ve gerekse iletim içeriği yönlerinden, büyük değişim ve hız kazanıldığı gözlenmektedir. Bu imaj çalışma yöntemlerinden önem taşıyanlardan bir tanesinin de, son yıllarda Türk tarih dizi yapımlarının sayısının ve çeşitliliğinin artırılarak muhatap devletlere ihraç edilmesi olduğu gözlenmektedir. Türkiye tarih dizileri aracılığı ile muhatap devlet ve toplumlarla, doğrudan iletişim kurup, kültürel tanınmışlık ve yakınlık kurulabilecek ortamlar yaratılabilmektedir.

Dizi yapımlarında sunulan Türkiye imajı çeşitlilik taşımaktadır. Çoğunlukla, bu yapımlarda seküler bir kimlik yansıtılmasının yanı sıra, “Diriliş Ertuğrul” ve “Abdulhamit” gibi dizilerle, İslami değerlerin temsil edildiği bir kimlik de sunulmaktadır. Orta Doğu’da, özellikle izleyicilerin bir kısmı dizilerdeki seküler kimliğe ilişkin eleştirilerde bulunmaktadır (Çevik, 2015, s. 429). Örneğin Yalsızuçanlar, Türk dizilerinde işlenen konuların Türk aile yapısı ile örtüşmediğini belirterek, şu değerlendirmede bulunur (Yalsızuçanlar, 2019 parag. 23): “Türk dizilerinin, özellikle, kadın-erkek ilişkilerini konu edinenleri, çoğunlukla Türkiye’nin toplumsal gerçekliğiyle, ahlaki değerleriyle ve tarihsel kimliğiyle örtüşmüyor. Batıcı bir zihniyetle kotarılan bu dizilerde sağduyulu Batılı aydınların dahi eleştirdiği çarpık ilişkiler, çürütücü ahlakî normlar, ailenin yapısal olarak çözülmesini hızlandıran fikirler, nihilistik tutumlar kendini iyiden iyiye hissettiriyor”. Görüldüğü gibi tarih dizilerinin imaj oluşturma imkanları çok olsa da, oluşan imajlar da aynı oranda çeşitlidir.

Dijital medyanın birey ve toplum üzerinde oluşturduğu etki hızlı ve kalıcıdır. Yüz yüze iletişimin yerini alan bu yeni teknolojik yaklaşım günümüzde hayati önem taşımaktadır. Birey ve kitle üzerinde etki yaratmak çok kolay ve etkileyici hale gelmiştir. İletişim araçları, kitleleri yönlendirmede ilk sırada yer almaktadır. Nitekim efsanevi sanatçı, şair ve yazar Morrison “ Medyayı kimler kontrol ediyorsa zihinleri de onlar kontrol ediyor.” diyerek yumuşak gücün aracı medyanın algı oluşturmadaki muazzam gücüne vurgu yapmıştır. Yine bir diğer Amerikalı ressam ve film yapımcısı olan Warhol de, 60’lı yıllarda: “Herkes bir gün 15 dakikalığına meşhur olacak” meşhur sözü ile bu gerçekliğin altını çizmiştir. “Yeni bir dünyada yaşamaya başladık bu yeni

döneme hızla adapte olmak yaşamsal bir gerçek halini almıştır. Uluslararası kamuoyuna sesimizi duyurabilmek ve halkları etkileyebilmek için televizyon yayınları yapılması gereklilik haline gelmiştir” diyen bir diğer yazar da, günümüzde baş döndürücü hızdaki bir iletişim çağının yaşamakta olduğunu ve ayakta kalabilmek için de bu çağa ayak uydurmanın zorunluluk taşıdığını belirtmiştir (Çevik, 2015).

Teknolojik yenilikler ve diplomasinin şeklinin değişmesi ve güç kavramının içeriğinin güncellenmesi ile ortak kültürlerin anlaşılması açısından, tarih dizileri rutin televizyon dizileri olmaktan daha çok fazlasını yapmaya başlamıştır. Kültür yayılması günümüz kitlesel iletişim araçları sayesinde kolay her bireye ulaşma imkânı sağlamıştır. Dizi yapımlar gerçeğin yanında, diğer ülke haklarına verilmek istenen mesaj kodlarını taşıyacak şekilde kurgulanmalı ve Türk dış politikasına katkı sağlayacak içerikleri üretmelidir. Reyting kaygısı gütmeyen devlet desteği ile sanatsal ve görselliği yüksek yapımlar üreterek sosyal medya ve uluslararası yayın yapan televizyon kanallarında yayınlar yaparak dünyada olumlu bir imaj yaratılabilecektir. Bu nedenle, Türk kültürünü aktaracak düzgün içerikler üreterek, dünyadaki tanınırlığımızı artırmamız gerekmektedir (Çelikpala, 2007).

Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Balkanlarda Oluşturduğu Etkiler

Türkiye Cumhuriyetinin, uzun yıllar balkan coğrafyasında hüküm sürmüş ve halen yoğun olarak soydaşlarının yaşamakta olduğu Balkanlar coğrafyasına yönelik bir dış kültür politikası oluşturmasının ve uygulamasının yeri önem taşımaktadır. Bu bölge, uzun yıllar Osmanlı Devleti sınırları dahilinde mevcudiyetini sürdürmüş olmasından dolayı, Osmanlı mirası sayılabilecek bölgelerin başında yer almaktadır. Osmanlı Devleti, uzun yıllar bölgede yerleşik olan etnik ve kültürel farklılıkları bulunan devletler ile işbirliği yaparak burada güçlü yönetimler kurmuş ve bu yolla yeni Osmanlı kültürü oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu nedenle, Balkanlar coğrafyasındaki Osmanlı hâkimiyeti, bu bölgenin toplumsal ve kültürel yapısına önemli katkılar sağlamıştır. Balkan coğrafyası, kültür ve medeniyetlerin önemli bir geçiş noktası olarak farklı kültürlerin harmanlandığı bir bölge olmuş ve bölgede yer alan unsurlar, Türkiye ile her zaman derin kültürel ilişkiler kurmuştur (Bayraktar, 2012).

Türkiye'nin, Avrupa'ya açılan kapısı olan Balkanlar, uzun yıllar Osmanlı hâkimiyetinde kaldığı için ortak kültürel birikime sahip olmuş ve kültür aktarımı sağlamıştır. Balkan hakları ile ortak tarih ve kültürel birlikteliğin hatırlanmasında tarih dizilerinin katkısı oldukça fazladır. Türkiye, Balkanlarda uyguladığı dış politika

stratejilerine destek bulmak ve imajına katkı sağlamak konusunda, ortak tarihi ve kültürel geçmişini hatırlatacak içerikli tarih dizilerinin önemli bir araç olduğunun farkına varmıştır. Bu nedenle, tarihsel ve kültürel değerlerin kurgulanıp, görsel zenginlik katılarak kültürel diplomasi alanında etkin olarak kullanılması amacıyla yoğun çalışmalar yapılmakta ve bunun sonucu olarak bölgede kamu diplomasisi çalışmalarında artış sağlandığı gözlenmektedir. Yoğun kültür diplomasisi çalışmaları neticesi, bölgede belli ölçüde hâkimiyet sağlanmış, bölge halkının desteği alınmış ve Türkiye hakkında olumlu bir algı oluşturulabilmiştir. Tarih dizileri vasıtasıyla, bölge halkı ile yüksek düzeyde etkileşim sağlanmaktadır. Zira, Türkiye'nin bu bölgedeki diplomatik faaliyetleri, tek taraflı çıkar amaçlı değil, paylaşılan değerler üzerinden kapsayıcı ve sahiplenici bir tonda ve ortak çıkarlar üzerine kurulmuştur (Yağmurlu, 2007).

Türk dizilerinin Balkan halklarında oluşturduğu etki üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bölge halklarının, ortak tarih, kültür ve gelenekleri olan Türkiye ile dost ve akraba topluluklar olarak yakın bağlar kurdukları ve Türkiye'nin bölgeye ve dünyaya yönelik politikalarını benimsedikleri gözlenmiştir. Türkiye'nin, bölgede güven ve istikrarın korunmasına, siyasi ve ekonomik olarak gelişmesine katkı sağlayacak çok kültürlü yapıyı anlayan, karşılıklı soydaş ve akraba toplumlar olduğunu kabullenen bir yaklaşım sergilediği ve bu nedenle bölgesel iş birliği yapılacak ve iyi komşuluk ilişkilerinin sürdürülebileceği inancı bölgede hakim hale gelmiştir. (Er, 2018).

Türk tarih dizilerinin, Balkan ülkelerinde oluşturduğu imaj ve ortak kültürel değerlerin yansıtılması neticesi, Türkiye için olumlu bir kamuoyu oluşturması açısından katkıları oldukça fazladır. Bu sebeple, Türkiye, son yıllarda, sahip olunan ortak tarihi ve kültürel bağları hatırlatmak suretiyle, olumlu imaj yaratabilmek üzere, bölge ülkelerine yoğun olarak dizi ihracatı yapmaktadır (Emek Çaylı, 2017).

Hollywood ve Avrupa kaynaklı yapımların bölge ülkelerinde büyük ilgi görmesi gibi, Türk dizilerinin özellikle de tarih dizilerinin, başta Orta Doğu ve Balkanlar'da, geniş bir izleyici kitlesine ulaştığı görülmektedir. Ortak tarihi miras, diplomatik ilişkiler ve coğrafi yakınlık ile kültürel karşılaşmaların yanı sıra, medya ürünleri ile kurulan ilişkiler de, Balkan halklarının Türkiye'yi algılama biçimlerini şekillendirmektedir (Emek Çaylı, 2017).

Yapılan literatür taraması sonucuna göre, Türk tarih dizileri, hem ortak tarihi birlikteliği, hem de akrabalık bağlarını oluşturan kültür ve medeniyetlerin hatırlatarak, bölgede kamuoyu oluşmasında yoğun etkiler yaratmakta ve önemli katkı sağlamaktadır.

Türk dizilerinin izlenirliği, ulus-devletler tarafından yaratılan merkezi gücün esnemesi olarak da değerlendirilebilir. Küresel kültürün, medya yoluyla hayatın her alanını etkisi altına alması, görsel yakınlaşmayı ve farklı kültürel yenilikleri olanaklı kılmıştır. Türk tarih dizileri, özellikle Balkanlarda yaşayan Türkler için, anayurtlarının, kültürel yaşam biçimlerinin aktarılmasında ve Türkiye ile bağlarının iyileştirilmesinde, ortak değerlerden uzaklaşmadan birlik içinde yaşamayı mümkün kılan kurgusuyla Türk tarih dizileri önemli görevler yapmaktadır. Bu durum, ortak kültürel değerlerin merkezinde yer alan Türkiye'ye olumlu imaj sağlamaktadır. Ancak yapılan saha araştırmalarında farklı etnik kökenlerden izleyiciler ile yapılan görüşmelerden de görüleceği üzere, Türkiye ile hâlihazırda tesis edilmiş bulunan bağların gelişmesinde tarih dizileri olumlu imaj oluşmasına katkı sağlamaktadır. Örnekleme yoluyla Prizren'de görüşmeler yapılan izleyiciyi Balkanlarda yaşayan ve Türk dizilerini seyreden toplulukların küçük bir bölümü olarak düşünmek mümkündür. Öte yandan, ırk, sınıf, cinsiyet, yaş, meslek vb. değişkenler göz önünde bulundurulduğunda, bir izleyici grubunun bir medya yayını hakkında görüşlerinin, ait olduğu modelleme grubunda yer alan diğer grupların görüşlerine dair temsil edici bir özelliği olduğu şüphesiz düşünülemez. Bir başka deyişle, medyanın sunduğu kültür her zaman insanın kendi yaşam deneyimlerinde biçimlenir (Emek Çaylı, 2017).

Balkanlarda konumlanmış ortak tarihi ve kültürel köklere sahip toplumlar, Türk dizileri sayesinde, Türkiye'ye ne kadar yakın ve aynı zamanda Türk toplumu ile ne kadar ortak yönleri olduklarını anlamaktadırlar.

Türk dizilerini severek izleyen bölge insanı, Türkiye'ye daha fazla yakınlık duymaktadır. Bu durum, bölge halklarının Türkiye'yi daha sık ziyaret etmesine, Türk yaşam şekline ve dış politikasına ilgi duymasına sebep olmaktadır. Birçok kişi çocuklarına dizilerdeki karakterlerin isimlerini koymakta ve diziler sayesinde birçok insan Türkçe'ye merak duymaktadır. Türk tarih dizileri izlenmeye başladığı yıllarla Türkçeyi anlama oranları da yükselmiştir (Emek Çaylı, 2017).

Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Orta Doğuda Oluşturduğu Etkiler

Türkiye, Orta Doğu ile ortak tarihi, coğrafi, dini, kültürel değerlere sahip ve bu bölge ile etkileşim içindedir. (Er, 2018). Ortak tarihi ve dini mirasa sahip olduğumuz Orta Doğu bölgesinde, yumuşak güç kullanımı kapsamında, bu değerleri hatırlatacak çalışmalar yürütmek, Türkiye'nin imajının olumlanması ve bu yolla uluslararası alanda etkinlik sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Belli noktalarda ortak kültürel ve dini anlayışın hakim olduğu bu bölgede, etkin bir dış politika yürütülebilmesi için söz konusu bağların güçlendirilmesi ve bu bağlamda yumuşak güç kullanımının yaygınlaştırılması önem taşımaktadır.

Tarihsel süreçte, Anadolu coğrafyasında büyük medeniyetler kuran Türkler, kurdukları medeniyetler aracılığı ile gerek ortak inanç anlayışı, gerekse yakın coğrafik pozisyonun getirdiği gelenekçi anlayışlar nedeniyle, Orta Doğu medeniyetleriyle, batı medeniyetlerine oranla daha yakın ve dinamik ilişkiler kurmuştur.

Bu nedenle, farklı kültürlerin bu şekilde karşılaşması ve bazı noktalarda kaynaşması sonucu, Arap-İslam kültürünün temsilcisi Orta Doğu medeniyetleri ve Türk-İslam kültürünün temsilcisi Anadolu medeniyetleri, dünya kültür tarihinde, günümüze kadar uzanan kadim etkiler göstermişlerdir.(Köprülü, 2012).

Pek çok bakımdan benzer ve kadim bir kültürel geçmişten gelen Türkiye ve Orta Doğu halkları, günümüzün küreselleşen dünyasında daha hızlı ve daha yoğun bir etkileşim içine girmiştir. Bu yön itibarıyla, Türkiye, Orta Doğu halklarında özellikle modern İslam anlayışı nedeniyle model ülke olma vasfını taşımakta ve bu halklar üzerindeki etkisi de aynı oranda büyük olmaktadır. (Er, 2018)

Dünya devletlerinin birbirleri üzerinde siyasi ve iktisadi yönlerden hegemonik tesirlerde bulunabilmesinin başında kültür emperyalizmi gelmektedir. Kültürel yayılmacılık politikalarının etkinlik ve süreğenliği bakımından günümüzün küreselleşen dünyasında en kullanışlı araç kitle iletişim araçlarıdır. Bu bakımdan sinema ve dizi endüstrisi, devletlere emperyalist politikaları doğrultusunda çok önemli imkanlar ve alanlar oluşturmaktadır. Ancak bu endüstri, bilinçli devlet politikaları dışında da, tamamen ticari amaçlarla da olsa kültürel emperyalizm için bir araç olma vasfını taşımaktadır.

Yapılan araştırmalara göre, Orta Doğu ülkelerinde Türk dizi filmlerinin yoğun olarak izlenmesinde dört önemli sebep görülmüştür Bunlar: yapım kalitesi, dış politikadaki değişiklikler, kültürel yakınlık ve sunulan modernlik imgeleridir. Bölge halkları, Türk dizilerinin sunduğu kültürel imajı, gelenek ve anlayışlarına yakın bulurken, kültürel yapılarına uyumlanamayan diğer kültür imajlarını ise eleştirdikleri popüler kültür ürünleri olarak görmektedirler (Emek Çaylı, 2017).

Türk Dış Politikası stratejisinde, Orta Doğu'da Kamu Diplomasisi kavramına önem verildiği 2003 yılı sonrasındaki çalışmalarda ortaya çıkan karşılıklı temaslar sonrasında, kültür diplomasisi faaliyetlerinin hızı ve yoğunluğu artmıştır. Bu sebeple, bölgede yürütülmeye başlayan etkin kamu diplomasisi çerçevesinde, kültür diplomasisi ve

kaynakları büyük önem kazanmıştır. Türkiye, öncelikle konumlandığı bölge düzeyinde, sahip olduğu sosyokültürel ve politik kimliğinin tanıtımı, bu yolla bölgedeki konumunu değiştirme/pekiştirme ve bölgedeki geleceğini bu minval üzere kurduğunu işaret etme çabaları çerçevesinde tarih dizilerine ayrı bir önem vermektedir (Budak, 2019).

Türkiye, Orta Doğu bölgesi ile olan ilişkisel kadim geçmişine vurgu yaparak, bölgede kurguladığı gelecek planını tarih dizileri vasıtasıyla bölge halklarına yoğun olarak aktarma çalışmaları çerçevesinde, dizi film yapımlarının ihracını gerçekleştirme çalışmaları yürütmektedir. Bu yollarla, Türkiye bölgede, batı medeniyeti unsurlarını, doğu medeniyeti unsurları ile başarılı bir şekilde harmanlayabilmiş bir devlet olarak, çok boyutlu ve yakın ilişkiler kurmaya yönelik kültür diplomasisini, etkin ve işlevsel bir şekilde uygulamaktadır. Türkiye'nin hem Sadabad Paktına ve hem de NATO'ya üye ülke olması bunlara tipik bir örnektir (Bilhan, 2019).

Küreselleşen dünyada, ortak ve/veya yakın tarihi ve kültürel değerleri olan toplumlarla yüzyıllar süren bağların devam etmesi, zayıflayan bağların güçlendirilmesi ve onarılması için, gelişen ve değişen kitle iletişim araçlarının sunduğu imkân ve çeşitliklerden en üst seviyede yararlanılması gerekliliği yadsınamayacak dinamik bir realitedir. Bu sebeple, Türkiye'nin son yıllarda ayrı bir önem atfettiği tarih dizisi yapımlarının yurtdışında çeşitli mecralarda yayımı, yürütülmekte olan kamusal diplomasiye önemli amaçsal katkılar sağlamaktadır. Türk dizi filmler yapımları, birçok bölgede olduğu gibi Orta Doğuda da büyük ilgi görmüş, dizilerin kurgusu ve oyuncu karakterleri bölge halkının beğenisini ve ilgisini kazanmış ve Türkiye ile Türk halkları hakkında olumlu bir algı oluşmasında başarılı olmuştur. Bu şekilde, bu yapımlar, bölgede uygulanan Türk dış politikasına destek konusunda önemli bir katkı sağlamıştır. TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) tarafından hazırlanan rapora göre, tarihsel içerikli Türk dizi film yapımlarının Orta Doğu'da izlenme oranının %78 olarak gerçekleşmiş olması, bu yapımların mesajlarının etkin bir kamuoyu oluşturmaya olan katkısının beklenenden fazla olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle, bu tür yapımların sayılarının artırılmasına ve ihracına daha fazla önem verilmeli ve oluşacak imajın yumuşak güç açısından kullanılması sağlanmalıdır. (Er, 2018).

Türk yapımlarının Orta Doğu'daki etkilerini araştıran Miriam Berg, 100 Katarlı genç ile yaptığı röportaj sonucu, dizilerin Türklere ve Türkiye'ye yönelik ön yargıların kırılmasına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Özellikle Katar'da Türk dizilerinin dublajlı olarak yayınlanması, Türkçe ile Arapça arasındaki benzerlikler, etnik ve kültürel

yakınlıklar izleyicileri bu dizilere daha çok çekmiştir (Çınar, 2018). Orta Doğulu izleyiciler kendi kültürlerine daha yakın, etnik ve dini bağları olan Türk dizilerini izlemeyi tercih etmektedir. Dizinin Orta Doğu'da yüksek talep görmesinde, dizinin teknik özellikleri, oyunculuk başarısı, mekan kullanımı, senaryoların beğenilmesi son derece etkili olmuştur. Tarihsel coğrafik konum itibarıyla, Osmanlı İmparatorluğu hükümranlığı altında yer alan ülkelerden oluşan Orta Doğu'da, çoğunluğu İslam dinine mensup olan Türklerin dini yaşam tarzları ve bunun dizilerdeki yansımaları toplumların ilgisini çekmektedir. Orta Doğu'da yaşayan insanların bir kısmının, dizilerde kurgulanan hayatları hayal ve taklit ettiği de söylenebilir.

Diriliş Ertuğrul dizisi bir dönem yapımı olmasının yanı sıra, Osmanlı'nın kuruluş hikayesini anlatması sebebiyle de Arap dünyasında gösterilen diğer Türk dizilerinden farklı bir konuma ve mesaja sahiptir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 2017'deki Bahreyn ziyaretinde resmi orkestranın Diriliş Ertuğrul müziğini çaldığı törenle karşılanmıştır (Asan, 2017). Bu gibi örnekler, farklı ülkelerde, Türkiye'ye ve Türk kültürüne yönelik sempatinin oluştuğunu ve bu ülkelerde Türkiye ile ilgili konuların, olayların merak konusu olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin bölgede rol model olarak sunulduğu dönemin ardından, Arap Baharının ortaya çıkması ve özellikle Mısır'da gerçekleşen darbeden sonra bölgede siyasi belirsizlik ve istikrarsızlık dönemi başlamıştır. 2015'te Suudi Arabistan'da Kral Selman iktidara gelmiş, Selman, veliaht olarak, Türkiye karşıtı görüşleriyle bilinen Muhammed Bin Selman'ı göstermiştir. 2017'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Donald Trump'ın iktidara gelmesi ile birlikte, Orta Doğu'da, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Mısır küre eksenini oluşturmuştur. Bu dönemi takiben, 2018'de Suudi Arabistan sahipliğindeki medya grubu, Türk dizilerinin yasaklandığını duyurmuştur. Böylelikle Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri Türk dizilerinin gösterimini yasaklamıştır. (Mohyidin, 2020, s. 5).

Türkiye'nin Orta Doğu'daki etki kapasitesi çeşitli engellere rağmen halen yüksek düzeydedir. Bölgede Türkiye'nin algısı üç yıl içerisinde (2011-2012-2013) 19 puan gerilemiş olsa da, Türkiye'nin Orta Doğu'da imajını koruduğu görülmektedir (Akgün & Gündoğar, 2013). Dizi film yapımları, bu kapasiteyi artırarak Türkiye'nin yumuşak gücünde çarpan etkisi oluşturmaktadır.

Son yıllarda, teknolojik imkânlar sayesinde kültür diplomasisi, uygulama araçları daha kolay kullanılır ve alıcı tarafa ulaşır hale gelmiştir. Bölge halkı ile Türkiye devleti ve halkları arasında bulunan kültürel bağları güçlü hale getirecek yumuşak güç

kavramın en önemli uygulama alanı olan kültür diplomasisi ve araçları, yoğun olarak kullanılmalı, daha fazla insana ulaşmak için yenilikçi faaliyetler ve çalışmalar sürekli hale getirilmelidir. Yeni nesil diplomasi yöntemleri ve ülkelerin kendini tanıtmalarının ve imaj oluşturmalarının önemli bir kısmını kültür diplomasisi çalışmaları ve araçlarının etkin şekilde kullanılması ile gerçekleştirilmektedir (Asan, 2017).

Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Kafkaslarda Oluşturduğu Etkiler

Soğuk savaşın bitmesinin ardından, Türkiye Kafkasya'da dost ve akraba halklarla çok boyutlu diplomasi yöntemleri uygulamaya başlamıştır. 1990 yıllarda başlayan kamu diplomasisi uygulamaları çerçevesinde, 2000'li yıllardan sonra yoğun ve etkin şekilde kullanılan kültür diplomasisi unsuru kitle iletişim araçları sayesinde, bölge halkları ile sıkı ve çok boyutlu bir iletişime geçilebilmiştir. Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla, Kafkasya'da bağımsızlıklarını kazanan devletlerle, ortak tarihe ve kültüre sahip ülkelere yönelik yoğun kamu diplomasisi çalışmaları yürütülmüştür. Kamu diplomasisinin alt dalı olan kültür diplomasisinin aracı olan televizyon dizileri sayesinde, bölge halkları ile iletişim kolay hale gelmiştir. Türk tarih dizilerinin oluşturduğu etkili ve olumlu bir imajın sayesinde, Türkiye ile bölge halklarının ortak tarihleri, ortak akrabalık bağlarını yakından tanımış ve ortak değerler aracılığı ile yeniden Türkiye etrafında toplanılmasına katkı sağlanmıştır.(Akgün & Gündoğar, 2013)

Avrasya'nın merkezinde yer alan bu bölge stratejik konumu itibarıyla, Türkiye ve dünyanın ilgisini çekmektedir. Bu nedenle, güçlü devletler tarafından, bölge halklarına yönelik diplomatik çalışmalar yoğun olarak uygulamaktadırlar.

Bu bağlamda, Türk tarih dizi film programları ile de, bölge halkları üzerinde etkili olarak uygulanan kültür diplomasisi sonucu, bölge halklarında olumlu tepkiler yaratılmaktadır. Nitekim, "Payitaht Abdülhamid" dizi filminde, Azerbaycanlı ünlü hayırsever petrol zengini Zeynel Abidin Tağıyev karakterine yer verilmiş olması, dizinin Azerbaycan'daki popülaritesini daha da artırmıştır. Dizinin bahsi geçen bölümünde, Tağıyev'in Sultan Abdülhamid'e Azerbaycan Türkçesine çevrilmiş Kur'an-ı Kerim hediye ettiği ve Azerbaycanlı bir annenin mektubunu Sultan'a okuduğu sahneler, Azerbaycan basınında ve sosyal paylaşım sitelerinde günlerce konuşulmuştur.

"Diriliş Ertuğrul" dizi filminde ise Azerbaycanlı ses sanatçısı Şemistan Alizamanlı'nın dizide ozan rolüyle konuk oyuncu olarak yer alması ve "Turan eller var olsun" isimli şarkıyı seslendirmesiyle, dizi film Azerbaycan halkının gönlünde taht kurmuş, Türkiye'de olduğu gibi Azerbaycan'da da rekor düzeyde izlenmiştir.

Osmanlı'nın beylikten imparatorluğa geçişinin anlatıldığı “Kuruluş Osman” adlı dizi film de, Azerbaycan'da yoğun ilgi ile seyredilen dizi film yapımlarından olmuştur. Rusya Federasyonu'na bağlı Çeçenistan Cumhuriyeti'nin lideri Ramazan Kadırov'un oğlu Adam Kadırov, son yıllarda yurt dışında da en çok ilgi gören Türk dizilerinden olan “Diriliş Ertuğrul” dizisinde oyuncu olarak yer almıştır. Henüz 11 yaşındaki Adam Kadırov'un bu ilk profesyonel performansı ile ilgili bilgiyi, Çeçenistan'daki yerel yöneticilerden biri Instagram hesabından paylaşmıştır. Çekimlerde “Adam'ın yeteneklerini en iyi şekilde sergilediği” belirtilmiştir. Yerel gazeteler de haberi doğrulamış ve videosunu yayınlamıştır. Kadırov, TRT'nin ünlü dizisi 'Diriliş Ertuğrul'un setini ziyaret etmiş, dizinin yapımcıları ile oyuncularını ülkesine davet etmiştir (Akgün & Gündoğar, 2013)

Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Rusya'da Oluşturduğu Etkiler

Türkiye ve Rusya Federasyonu arasındaki ilişkiler, soğuk savaş döneminin bitmesi ve Sovyetlerin dağılmasının ardından, değişen siyasi iklim nedeniyle, yeni bir boyut kazanmıştır. Bölgesel iş birliği ve köklü kültürel geçmişe dayalı bölge halkı ile yeniden iletişim kurma imkânları kitle iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile yeniden hız kazanmıştır. Bölge toplumları ile 1990'lardan sonra hızlı iletişim kurma ve kamuoyu oluşturma çalışmaları ve 2000'li yılların başından itibaren kurumsal stratejik dış politika çalışmaları sayesinde, Rusya Federasyon'unda yaşayan halklarda olumlu imaj oluşturma çalışmaları başarılı olmuştur. Kültürel yakınlık, Türkiye ve Rusya halkları arasındaki ilişkilerin en önemli konuları arasında yer almaktadır. Türkiye ve Rusya kamuoyunun ortak düşüncesi, Türkiye ve Rusya Federasyonu arasında iş birliği ve kalıcı bağların devam etmesi yönündedir. Bir yumuşak güç olarak kamu diplomasisi kapsamında yürütülen çalışmalar sayesinde, Türkiye ile Rusya devleti ve halkları arasındaki ilişkiler normalleşme sürecine girmiştir. Rusya içinde yer alan bağımsız devletlerle, kültürel diplomatik organizasyonların gerçekleştirilmesi yoluyla iletişim daha kolay sağlanır hale gelmiştir. Bu süreçte, Rusya ile Türkiye yoğun ticari faaliyetler içine girmiş ve Josef Nye'm dediği gibi, ticaretin de kültür değerlerinin iletim yollarından bir tanesi olması nedeniyle, ticari özel ve/veya resmi temaslar, ziyaretler ve alışveriş nedenleriyle kamu diplomasisine yoğun ve etkili katkılar sağlanmıştır.(Er, 2018).

Sovyetler birliği ve onun devamı olan Rusya Federasyonunun içerisinde, özerk Türki Cumhuriyetleri de yer almaktadır. Rusya'da yaşayan Türk halklarının sayısının fazla

olması ve bunların ortak coğrafi, tarihi ve kültürel değerlere sahip olması nedeniyle, sadece devletlerarası resmi ilişkiler değil, toplumlar ve bireyler arası özel ve öznel iletişim de her zaman varolagelmıştır. Gelişen kitle iletişim araçları sayesinde ve bunların içerisinde tek taraflı yoğun etkileşim sağlayan televizyon dizi yapımları ve bu materyallere yirmidört saat ulaşma ve izleme imkânı sağlayan video izleme siteleri sayesinde, sürekli ve kesintisiz etkileşim sağlanabilmektedir. Bu gelişmiş ve halen de hızla gelişmekte olan yeni araçlarla, kamu diplomasisi kullanım alanının sınırlarını genişleterek, bölgede etkili bir rol model konumlu kimlik imajı oluşturmak ve ortak tarihi geçmişe sahip olan Kafkas halklarla Türk tarih dizi filmleri sayesinde ortak tarih bilincini uyandırarak daha derin ve sağlam ilişkiler kurmak için uluslararası alanda etkili bir kamuoyu oluşmak amacıyla yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Soğuk savaş döneminin bitmesinin ardından ve Dünyada yaşanan hızlı değişim, dönüşüm ve teknolojik imkânlar sayesinde, SSCB'nin devamı olan Rusya ile bağımsızlığını kazanan Türk devletlerine yönelik yoğun kamu diplomasisi faaliyetleri o günden bu yana kesintisiz olarak sürdürülmektedir. Turizm, mal ve hizmet ticareti ve işbirlikleri gibi yolların yanı sıra Türk yapımı televizyon dizileri sayesinde de, kamu diplomasinin alt dalı olan kültür diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Kitle iletişim araçlarını ve dünya kamuoyunu etkilemek için kullanılan yeni yöntemleri, birçok devletten daha önce kullanmak konusunda atılım gösteren Rusya, kamu diplomasisi konusunda geleneksel olmayan yöntemlere uyum sağlamakta başarılı olmuştur. Rusya, iç politikalarına uygun uluslararası politikalar geliştirerek ve etkili bir dış kamuoyu oluşturarak, kendi sınırları ötesindeki destekçilerinin, gelecek uzun yıllar için desteğini sağlama yoluna gitmiştir. 21. yüzyılda modern ağ toplumunda göz ardı edilmeye başlanan kültürel nodları, destekçilerini geniş bir ağ yapılanması içinde dünyada uyguladığı dış politikasına ve çıkarlarına hizmet için kullanmak isteyen Rusya, teknolojik olarak doğru araçlarını kullanımına özen göstermiştir (Arodirik, 2019). Rusya uzun yıllar, kendi dış politikalarına bölgesel ve küresel destek bulmak amacı ile teknolojik alt yapısını güçlendirmiş ve hem televizyon yayınları ile hem de internet teknolojilerin gelişmesi ile sanal toplumlar oluşturmuştur. Rusya, kültürel ve ideolojik çalışmalarını dünyaya aktarmada başarılı ülkeler arasında yer almış ve bu çalışmalarını neticesinde, Türkiye'de destekçi bir kamuoyu oluşturma konusunda da başarılı olmuştur. Uzun yıllar tek taraflı yürütülen bu çalışmalar, 1990'lı yıllardan sonra Türkiye'nin de uyguladığı dış politikalar sayesinde sahada etkinliğinin artması sonucu, iki taraflı olarak devam etmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin, iletişim teknolojisi

imkanlarının artması ve çeşitlenmesinin etkisiyle, geliştirdiği dinamik odaklı dış politik argümanları sayesinde, Rusya’da yaşayan soydaşlarının ve Rus halkının desteğini almak için, son yıllarda güç anlayışına yeni bir bakış açısı getiren yumuşak güç kavramının içerisinde yer alan kamu diplomasisi ve onun alt dallarından olan kültür diplomasisi ve araçlarını yoğun olarak kullanabilmiştir. (Gabralı, 2018).

Son yıllarda, uluslararası ilişkiler, kültür diplomasisi çalışmaları çerçevesinde tanımlanarak kurulmakta ve geliştirilmektedir. Yapılan bu yönlü çalışmalar, bölgesel ve küresel kamuoyu oluşturma çalışmalarında birincil etkiye sahip hale gelmiştir. Türkiye, yakın ve ortak kültürel değerler paydasında bulunduğu Rusya ile gelişen internet ve televizyon teknolojileri sayesinde, görsel kurgularla ortak tarihi geçmişi yeniden hatırlatabilmekte, dış politikasına destek bulabilmekte, bu sayede de Rusya ve bölgedeki diğer devletlerle ilişkilerini daha kolay kurarak bölge barışının korunmasına katkılar sağlamak noktasında amil devlet rolünü üstlenebilmektedir. (Arodirik, 2019).

Rusya’da uzun süre ulusal kanallarda hiçbir Türk dizisi yayımlanmamıştır. Dünyada büyük ilgi gören “Muhteşem Yüzyıl” dizi film yapımı bile tematik bir kadın kanalı olan Domashniy TV’de yayımlanabilmiştir. Bunun tek istisnası olarak Kalbimin Sultanı, dizi film yapımı, Rusya’nın en büyük kanalı olan 1. Kanal’da yayına girmiştir. Dizi film günün en çok izlenen yapımı olarak reyting sıralamasında bir numaraya yerleşerek büyük bir başarıya imza atmıştır. Türkiye’de reyting sıkıntısı çeken dizinin Rusya’nın en büyük TV kanalının prime time’da yayımlanmasının temel nedeni, dizinin iki uluslu bir hikâyeye dayalı bir Türk-Rus ortak yapımı olmasıdır (“Türk dizisi Rusya’da”, 2019).

Domashniy kanalında yayımlanan diğer dizi 2015 yılı Şubat ayı itibariyle her gün gösterilen “Kurt Seyid ve Şura” adlı yapımdır. Bu dizinin bir kısmının St. Petersburg’da çekilmesi Rus izleyicilerinin ilgisini çekmiştir. “Çalığışu”, “Muhteşem Yüzyıl: Kösem”, “Kara Sevda”, “Kuzey Güney”, “Kiraz Ağacı”, “Gümüş”, “Vatanım Sensin”, “Siyah İnci”, “Yaprak Dökümü” gibi birçok dizi yapım Rusya’da ilgi ile izlenmektedir (Gabralı, 2018). “Fatmagül’ün Suçu Ne?” dizi yapımı Rusya’da özellikle büyük şehirlerde izlenen federal TV kanallarından STS’de yayımlanmaya başlamış, gördüğü ilgi sonucunda, kanal dizi ile ilgili bir şiir yarışması düzenlemiştir (“Rusya’da Türk dizisi”, 2012). Türk dizi yapımlarının Rusya’daki pazarlama stratejisi televizyon kanalları ile sınırlı olmayıp, bu mecra dışında film marketlerde DVD formatında da satışlar gerçekleştirilmektedir. Rusya’da DVD olarak en fazla satılan dizi yapım “Çalığışu” olmuştur (“Hangi Türk dizisi”, 2013). Bu dizi yapımlar, Türkiye’ye olan merakı arttırarak ilgiyi canlı tutmakta ve turizmi de etkilemektedir.

Rusya’da son derece popüler olan Türk sineması sayesinde, Osmanlı İmparatorluğu’na ilgi gösteren Rusların sayısının giderek arttığını belirten Rusya’nın Ankara Büyükelçisi Yerkhov, bu yapımlar sayesinde, bir Rus vatandaşının ikili ilişkilerin ortak tarihiyle bağlantılı yerleri ziyaret etmeye ilgi göstereceğine inandığını, kültür turizminin yaygınlaştırılması çalışmaları kapsamında, özellikle de Rus turistlere Karadeniz Bölgesi’ni ve Türkiye’nin doğu illerine turistik ziyaretler yapmaları için güzel fırsatlar sunulduğunu belirtmiştir. Yerkhov ayrıca Erzurum’da kısa bir süre sonra, “Erzurum Yolculuğu” adlı gezi notları türündeki eserin yazarı Aleksandr Sergeyeviç Puşkin’in yolculuğu sırasında bir süre konakladığı evin restore edilerek müze olarak hizmet vermeye başlayacağını da belirterek, kültür diplomasisi araçlarından kültür turizminin önemine vurgu yapmıştır.

“(https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/turk-dizileri-ruslarin-osmanliya-
ilgisini-artirdi-413352.html)

Türkiye’nin tarih Dizilerinin Batıda Oluşturduğu Etkiler

Batılı ülkeler, internet ve kitle iletişim teknolojilerinin doğumunun, gelişme ve yayılma hızının ana vatanı olmaları sebebiyle, Türkiye’ye nazaran daha uzun yıllardır, dış politikalarında kamu diplomasisini ve araçlarını yoğun olarak kullanmakla, bu konuda etkili ve önder bir konuma sahiplerdir. Bununla birlikte, küreselleşen dünyada son yıllarda çoğunlukla teknolojinin tüketicisi konumundaki ülkelere olan Türkiye’nin, yenilikçi teknolojiyi yoğun ve hızlı ithali neticesi, bu gelişme ve değişmeye paralel olarak kamu diplomasisini ve araçlarını artan şekilde etkin kullanmaya başladığı da gözlenmektedir. (Akçay, 2014).

Türkiye Cumhuriyetinin, kuruluş felsefesine temel aldığı batılı medeniyetlerin kurucu unsurlarını modelleyerek, batılı olma yolunda çaba harcaması ve sosyokültürel yapısını bu minval üzere şekillendirmiş olması sonucu, batılı devletlerle yakın ilişkiler kurma ihtiyacı, dış politika faaliyetlerinde belirleyici konumda olmuştur. Türkiye açısından, Osmanlının son dönemlerinde başlayan ve cumhuriyetin kurulması ile devam eden batıcılık kavramı, sahip olunan doğulu tarihsel ve kültürel kökleri nedeniyle, gönderme yaptığı “batılı” olma konumdan çok daha fazlasını, sentezci bir anlayışla büyük bir değişim ve dönüşümü ifade eden hakim bir anlayış olarak batılı devletlerle diplomatik ilişkilere damgasını vurmuştur.

Türkiye, halen birçok alanda batılı toplumlarla yakın ilişki kurma ve uyumlanma çalışmalarını devam ettirmekle birlikte, küreselleşen dünyadaki konumunu yeniden ve

sağlam bir şekilde kurabilmek adına, doğulu tarih ve kökenlerini de vurgulayarak, doğu toplumları ve soydaş toplumlarla olan ilişkilerini geliştirecek şekilde dış politikalar üreterek, kamusal diplomasi faaliyetlerini yürütmektedir. Uzun yıllar boyunca tek yönlü algıyla karakterize kamu diplomasisi çalışmalarına maruz kalan Türkiye, teknolojik gelişmelerin yarattığı küreselleşen dünyanın enformasyon devrimi ile bu tek taraflı imaj ve algı çalışmalarını karşılıklı hale getirmek konusunda önemli bir yol kat etmiştir. (Er, 2018).

Avrupalı ülkeler birkaç yüzyıldır, Amerika Birleşik Devletleri ise ikinci dünya savaşından sonra diğer ülke haklarının desteğini kazanmak, kendi dil ve kültürlerini aktarmak için yoğun diplomatik çaba harcamışlardır. Bu çalışmalarını gerçekleştirmek amacıyla, birçok uluslararası etkinlik gösteren enstitü, vakıf ve dernek temsilcilikleri adı altında resmi ve sivil organizasyonlar kurmuşlardır. Fransa'nın kurmuş olduğu Alliance Française, Almanya'nın Goethe Enstitüsü, İngiltere'nin British Council organizasyonları uzun yıllar dünya genelinde kamu diplomasisi çalışmalarını başarılı şekilde yürütmüşlerdir. Türkiye'de bu amaçla Almanya menşeli Konrad Adenauer Derneği'nin temsilciliği kurulmuş, temsilcilik yönetiminde ve faaliyetlerinde pek çok Türk vatandaşı hizmet vermiş ve halen de vermektedir. Bu tür uluslararası organizasyonların kültür diplomasisine olan katkısının önemini ilk kavrayan emperyalist batılı devletler, "kültürlerarası diyalog" adı altında, etki etmek istedikleri devletler üzerinde, zaman içerisinde değiştirilerek etkiye açık ve yönetilebilir hale getirilebilen bir kültürel yapı oluşturma amaçlarını gerçekleştirebilmek için yumuşak güç olarak kültür diplomasisi araçlarını yoğun ve sistematize biçimde kullanmışlardır.

Türkiye de, batılı ülkelerin günümüz dünyasında baskın güçler olması, yakın zamanda da bu durumunu devam ettireceğinin açık olması olgusu karşısında, hem batılı devletlere ve hem de halklarına dış politikasını anlatarak olumlu imaj yaratmak ve destek sağlamak amacıyla, kamu diplomasisinin alt dalı olan kültür diplomasisi araçlarını yoğun olarak kullanmaktadır. Bu bağlamda, günümüzde Türk tarih dizilerinin yapımının ve ihracının, diğer toplumlarla kültürel köprü oluşmasında önemli bir pay sahibi olduğu, bu yolla oluşturulan kamuoyu algısı sonucu devletlerarası siyasi, ticari ve ekonomik ilişki ve işbirliklerinin çeşitlilik ve yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Bir ülkenin kültürünü medeniyetini diğer ülke halklarına tanıtmamanın önemini İngiliz diplomat Anthony Parsons şu sözlerle açıklamıştır: "Eğer bir ülkenin dili ve edebiyatına hâkimseniz, o ülkenin şehirlerini, sanat eserlerini, insanlarını tanıyor ve seviyorsanız, içgüdüsel olarak o ülkenin desteklenmesinde istekli olursunuz ve yanlış bir şey

yaptığında bile ağır yaptırımlar uygulanmasını istemezsiniz. Fikirler üzerindeki güç ise o ülkenin ideolojisini ve kültürünü diğer ülkeler üzerinde çekici kılar ve izlenmelerini sağlar”. Bu nedenle, batılı ülkelerde yumuşak güç çalışmaları yaparken kültür diplomasisi çalışmalarına ayrıca önem verilmeli, alan kültür diplomasisi ve araçlarının doğru kullanımına özen gösterilmelidir.(Akçay, 2014).

Selçuklu ve Osmanlıdan aldığı tarihi mirasla Türkiye'nin, doğu ve batı arasında yer alan birçok kültür ve medeniyetle yüzyıllar boyunca iç içe barış ve kardeşlik içinde yaşadığı batılı ülke toplumlarına en iyi ve etkili şekillerde anlatılabilmeli, mevcut hatalı ön kabuller kaldırılarak, doğru kabuller sağlanabilmeli tüm bunlar için de kültür diplomasisi ve araçlarından yararlanmayı sağlayacak kaynak, zemin ve zaman yaratılabilmelidir. Geçmişte ve hatta günümüzde çeşitli sebeplerle ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan toplum, topluluk ve gruplara huzur içinde yaşamaları için kapılarını açan Türkiye'nin, son yıllarda bölgedeki istikrarsız siyasi ve coğrafik yapılar sebebiyle içinde bulunduğu durum da dikkate alındığında, hak ettiği uluslararası itibara ve güce kavuşması için tarihi dizi yapımlarının sayısının, kalitesinin ve mesaj kodlarının güçlendirilerek kurgulanması her zamankinden daha fazla önem taşımaktadır (Arslan, 2014).

Çeşitlenen ve yenilenen kitle iletişim araçları sayesinde, birey ve toplumlar üzerinde etki yaratmak çok daha kolay ve etkileyici hale geldiğinden dolayı, Türk televizyon dizileri bir nevi kültür elçiliği görevi yapmaktadırlar. Ayrıca, Hem Avrupa'da yaşayan Türklerin dil ve kültürünü unutmamaları ve hem de ortak kültürel değerlere sahip olduğumuz batılı toplumlarla öz değerlerini kaybetmeden birlikte ve çok katmalı yapıda yaşaması amacıyla da, tarih dizileri önemli görevler üstlenmektedir. Kamu diplomasisinin öncülleri ve günümüzdeki uygulamaları dikkate alındığında, batılı ülkelerin kamu diplomasisi açısından diğer ülkelere daha kuramsal ve kurumsal bir alt yapıya sahip olmaları nedeniyle, bu ülkelerde uygulanacak kamu diplomasisi çalışmalarında daha dikkatli olunmalıdır. Uzun yıllardır tek taraflı uygulanan etkileşimini tersine çevirmek için, karşı tarafın tarihi birikimini, araç ve yöntemlerinin iyi tanımak gerekmektedir. Türkiye'nin uluslararası çıkarlarına uygun çalışmalarla, olumlu imaj yaratacak olan tarihini ve kültürünü, aslından kopmadan batı medeniyetine ve toplumlarının dinamiklerine uyumlayacak kamu diplomasisi çalışmaları sürdürülmelidir (Arslan, 2014).

Türkiye, dünya siyasetinde bir seyirci değil, aktör olarak çalışmak ve gerek küresel ve gerekse bölgesel ilişkilerinin olumlu yönde değiştiği ve daha yakın ilişkilerin olduğu

bir yapıya kavuşmak istemektedir. Son yıllarda başarıyla uygulanan özellikle askeri teknolojik diplomasiyle beraber, kültürel diplomasi yönünden de uluslararası konumda çeşitli alanlar açan Türkiye, küresel ve bölgesel düzeyde etkin güç olma yolunda ilerleme kaydetmektedir. (Kalın, 2010).

Tablo 3

Kamu Diplomasisi Yatırımları

ÜLKELER	KAMU DİPLOMASİSİ	SAVUNMA YATIRIMI	YILI
ABD	1,23 milyar \$	347,9 milyar \$	2002
FRANSA	1,05 milyar \$	33,6 milyar \$	2001
İNGİLTERE	1,00 milyar \$	38,4 milyar \$	2002
ALMANYA	218 milyon \$	27,5 milyar \$	2001
JAPONYA	210 milyon \$	40,3 milyar \$	2001

Not. <http://www.gfk.com/news-and-events/press-room/press-releases/pages/nation-brand-index-2013-latest-findings.aspx> tarafından yayınlanmış çalışmadan alınmıştır.

Teknolojik imkânların gelişmesi ile toplumlar ve devletler, karşılıklı bağımlılıkları ve iletişim kurma, kendini anlatma diğer ülke halklarına anlatma gereksinimleri günümüz dünyasında büyük önem kazanmıştır. Coğrafi yakınlık, derin tarihi bağlar ve teknolojik açıdan karşılıklı bağımlılığın yüksek olduğu batılı ülkelerle devlet dışı aktörlere kendini anlatmak, desteğini almak ve ortak hedefler etrafında kalıcı ilişkiler inşa etmek amacı ile kamu diplomasisi çalışmalarını destekleyecek araçlar yoğun olarak kullanılmalıdır (Arslan, 2014).

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümü araştırmanın amacı, modeli, evren ve örneklem seçimi, verilerin analizi ve araştırmanın yapılışı hakkında bilgilerden oluşmaktadır.

2.1. Katılımcılar

Türkiye'nin önemli yumuşak güç unsuru olan tarih dizilerinin etkilerini, aynı zamanda dizilerin dünyada oluşturduğu olumlu ve olumsuz imajları öğrenmek için Çukurova Üniversitesi ve Çağ Üniversitesinden 310 öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır.

2.2. Prosedür

İnternet üzerinden (Web Survey) yapılan anket çalışmasında Açık Uçlu Sorular (Yapılandırılmamış Sorular) sorulmuştur. Yapılandırılmamış sorular açıklama, yorumlama ve bilgi almayı amaçlayan ve anketörlerin cevaplarda daha serbest olduğu anketlerdir. Yanıtlamak için biraz düşünmek gerekebilir ve bu zaman alır.

2.3. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma kapsamında, oluşturulan kuramlar doğrultusunda kamu diplomasisi yöntemleri arasında yer alan kültür diplomasisinin araçlarından olan tarih dizilerinin Türkiye'nin Dünyada oluşturduğu imaj araştırılmıştır.

Araştırmanın modeli, araştırmanın amacı ve problemine uygun olarak verilerin bir araya getirilerek analiz edilmesi için gerekli koşulları sağlayan bir düzenleme yeri olarak görülmektedir (Karasar, 2012, s.76). Bu çalışmada karma araştırma yöntemine yer verilmiştir. Karma yöntem araştırması, araştırmacının veri topladığı ve analiz ettiği, bulguları dâhil ettiği ve tek bir çalışmada veya araştırma programında nitel ve nicel yaklaşım veya yöntemleri kullanarak çıkarımlarda bulunduğu bir araştırmadır (Tashakkori&Creswell, 2007).

2.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak nicel yöntem kullanılmıştır. Ayrıca birincil veri toplama yöntemi olan anket yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan anket doğrultusunda elde edilen veriler, araştırmacı tarafından ‘‘SPSS 26.0’’ analiz programı ile analize tabi tutulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan iş görenler, ölçekler aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanılarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Araştırma kapsamında faydalanılmış olan araştırmalar ve gerçekleştirilmiş anket uygulaması kapsamında toplanan verilerin analiz çalışması sonrası elde edilen bilgiler bu bölümde açıklanmıştır.

Tablo 4’de araştırmaya katılanların demografik özellikleri yer almaktadır. Araştırmaya katılanların %49,7’si erkek, %50,3’ü kadındır, %35,5’i 26-30, %34,2’si 18-25, %30,3’ü 31-40 yaş aralığında, %71’i lisans, %13,9’u ön lisans, %12,9’u yüksek lisans ve %2,3’ü ise doktora mezunudur.

Tablo 4

Araştırmaya Katılanların Demografik özellikler

		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	154	49,7
	Kadın	156	50,3
Yaş	18-25	106	34,2
	26-30	110	35,5
	31-40	94	30,3
Eğitim	Doktora	7	2,3
	Lisans	220	71,0
	Ön Lisans	43	13,9
	Yüksek Lisans	40	12,9
	Total	310	100,0

Anket Çalışmasına Katılan Kişilerin Görüşleri

Araştırmaya katılanların %34,5’i “Yurtdışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin faydalı olduğunu düşünüyorum” konusunda kararsız olduklarını, %40’ı yabancı öğrencilerin eğitim görmek için Türkiye’ye gelmelerini desteklediklerini, %37,4’ü Türk gelenek kültürünün diğer Türk ve Müslüman toplumu için örnek olduğunu düşündüklerini, %31,6’sı Türk kültürünün ve Türkiye’nin dünya genelinde yeteri kadar tanıtıldığını düşündüklerini, %35,2’si Dünya genelinde Türkiye’ye dair olumlu bir olguya sahip oldukları konusunda kararsız olduklarını, %35,8’i yurtdışında

Türkiye'nin daha iyi bir imaja sahip olabilmesi için daha fazla çaba göstermesi gerektiğini, %43,5'i Türkiye'nin değerlerinin doğru bir şekilde anlatılması durumunda diğer ülkelerle daha iyi bir ilişki kurulabileceğini, %39'u Türkiye'ye daha fazla turist gelmesinin Türk kültürünü daha iyi tanıtmada etkili olabileceğini, %44'ü Türkiye'nin tarihten gelen bir sorumluluğu olması nedeni ile diğer dost ülkelere yardım etmesinin gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir (Tablo 5)

Tablo 5

Anket Çalışmasına Katılan Kişilerin Görüşleri

		Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Yurtdışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin faydalı olduğunu düşünüyorum.	15	4,8	24	7,7	107	34,5	93	30	71	22,9
2	Yabancı öğrencilerin Türkiye'ye okumak için gelmelerini destekliyorum.	8	2,6	21	6,8	85	27,4	124	40	72	23,2
9	Türk kültürünün gelenek göreneklere örf adetlerinin dünyadaki diğer Türk ve Müslüman toplumlar için bir örnek olabileceğini düşünüyorum.	11	3,5	29	9,4	95	30,6	116	37,4	59	19
10	Türk kültürünün ve Türkiye'nin dünya genelinde yeteri kadar tanıtıldığını düşünüyorum.	43	13,9	58	18,7	91	29,4	98	31,6	20	6,5
11	Dünya genelindeki diğer insanların Türkiye'ye dair olumlu bir algıya sahip olduğunu düşünüyorum.	55	17,7	41	13,2	109	35,2	91	29,4	14	4,5
12	Yurtdışında Türkiye'nin iyi bir imaja sahip olması için daha fazla çaba gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum.	5	1,6	10	3,2	76	24,5	108	34,8	111	35,8
13	Eğer diğer ülkelere Türkiye'nin değerlerini doğru anlatabilsek, dünya ülkeleriyle daha yakın ilişkiler kurabileceğimizi düşünüyorum.	6	1,9	20	6,5	84	27,1	135	43,5	65	21
19	Türkiye'ye daha çok turist gelmesinin Türk kültürünün daha iyi tanıtılmasını sağlayacağını düşünüyorum.	23	7,4	31	10	97	31,3	121	39	38	12,3
20	Türkiye'nin, tarihten gelen bir sorumluluğu olduğu için diğer dost ülkelere yardım etmesi gerektiğini düşünüyorum.	19	6,1	29	9,4	94	30,3	124	40	44	14,2

Kültür Diplomasisinde Kullanılan Yöntemler

Tablo 6’da kültür diplomasisinde kullanılan yöntemler yer almaktadır. Tabloya göre %36,8’i Türkiye’nin Orta Doğu’da bulunan ülkelerde kültür ve eğitim alanında yaptığı yatırımları olumlu karşılama konusunda kararsız olduklarını, %43,2’si Türkiye’nin Balkanlar’da bulunan ülkelerde kültür ve eğitim alanında yaptığı yatırımları olumlu karşıladıklarını, %37,7’si Türkiye’nin Kafkasya’da bulunan ülkelerde kültür ve eğitim alanında yaptığı yatırımları olumlu karşılama konusunda kararsız olduklarını, 35,2’si Türkiye’nin diğer ülkelerde kültür ve eğitim alanında yaptığı yatırımları olumlu karşıladıklarını, %38,7’si Türkiye’nin yurtdışında kültür ve eğitim alanında yapmış olduğu yardım ve yatırımların uluslararası siyasette daha fazla söz sahibi olmasını sağladığını, %44,5’i yurtdışına yapılan yatırımların dünyada daha fazla insanın Türkiye’ye karşı daha fazla sempati duyacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Genel olarak kültür ve eğitim alanının Türkiye’ni diğer ülkelere yaptıkları yatırımların doğru olduğunu ve bu yatırımların ülkenin tanıtılmasında önemli bir katkısı olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 6*Kültür Diplomasinde Kullanılan Yöntemler*

Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı		Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	%	n	%	n	%
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	114	36,8	111	35,8	34	11
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	99	31,9	134	43,2	49	15,8
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	117	37,7	115	37,1	46	14,8
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	106	34,2	109	35,2	64	20,6
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	108	34,8	120	38,7	36	11,6
Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı	91	29,4	138	44,5	37	11,9

Türkiye'nin Diğer Bölgelerle Kültürel ve Tarihi Ortaklığı

Tablo 7'de Türkiye'nin kültür diplomasisinde etkinliği yer almaktadır. Tabloya göre %37,7'si Türkiye'nin Orta Doğu'daki birçok ülke ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğu konusunda kararsız olduklarını, %44,8'i Türkiye'nin Batı'daki birçok ülke ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşündüklerini, %37,1'i Türkiye'nin Kafkasya'daki birçok ülke ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğu konusunda kararsız olduklarını, %44,5'i Türkiye'nin Rusya ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşündüklerini, %46,5'i Türkiye'nin Balkanlar'daki birçok ülke ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılanlar Orta Doğu ve Kafkas ülkeleri ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerlere sahip olma konusunda kararsız olduklarını, Batı ülkeleri, Rusya ve Balkan ülkeleri ile ise benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 7

Türkiye'nin Kültürel ve Tarihi Ortaklığı

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
14 Orta Doğu'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.	16	5,2	49	15,8	117	37,7	104	33,5	24	7,7
15 Batı'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.	6	1,9	16	5,2	115	37,1	139	44,8	34	11
16 Kafkasya'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.	29	9,4	41	13,2	115	37,1	110	35,5	15	4,8
17 Rusya ile Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.	6	1,9	20	6,5	113	36,5	138	44,5	33	10,6
18 Balkanlar'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.	9	2,9	15	4,8	82	26,5	144	46,5	60	19,4

Türk Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj

Tablo 8’de Türk dizilerinin Türkiye’nin dünyadaki imajına etkisi yer almaktadır. %34,2’si Türk dizilerinin yabancı ülkelerde yayımlanmasının Türk kültürünün tanıtılmasında önemli bir katkısı olduğunu düşündüklerini, %37,4’ü Türk dizilerinin Türk kültürünü, değerlerini ve yaşantısını doğru bir şekilde yansıttığını düşündüklerini, %39,7’si Türk markalarının yurtdışında faaliyet göstermesinin kendisini memnun ettiğini belirtmişlerdir.

Genel olarak Türk dizilerinin ülke Türk kültürünün tanıtılmasında, yaşam kültürünü, değerlerini ve yaşam tarzını doğru şekilde tanıttığını ve Türk markalarının yurt dışında faaliyet göstermesinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 8

Türk Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
21 Türk dizilerinin yabancı ülkelerde yayınlanmasının yurtdışında Türk kültürünün tanıtılmasında önemli bir rol oynayabileceğini düşünüyorum.	60	19,4	32	10,3	96	31	106	34,2	16	5,2
22 Türk dizilerinin Türk kültürünü, değerlerini ve yaşantısını doğru yansıttığını düşünüyorum.	4	1,3	8	2,6	68	21,9	116	37,4	114	36,8
23 Türk markalarının yurtdışında faaliyet göstermesi beni memnun eder.	10	3,2	22	7,1	108	34,8	123	39,7	47	15,2

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihsel deneyimlerden de anlaşılacağı gibi, film endüstrisinin yarattığı yumuşak güç, siyasi amaçlardan tamamıyla bağımsız düşünülemez. Dizi sektörü, yarattığı ekonomi ile birlikte turizm ve ihracat gibi alanlarda katma değer yaratmakta, kültürel köprüler kurarak empati düzeyini artırmakta, Türk kültürünü, tarihini, yaşam tarzını ve değerlerini tanıma ve bilgilendirme sürecini gerçekleştirmektedir. Bu yolla, farklı kültürlerle sahip toplumların, kültürel ve tarihi yakınlığı bulunan coğrafyalarda yaşayan toplumlara karşı sempatisinin daha fazla arttığı görülmektedir.

Türkiye'ye karşı olumlu imajın oluşmasına büyük katkı sağlayan Türk tarih dizileri, yayınlandığı ülkelerde kültür elçiliği görevi yapmaktadırlar. Bu dizilerin farklı ülkelerdeki kültürel yakınlık izleyicileri üzerine yapılmış yorumlama çalışmalarının henüz oldukça sınırlı sayıda olması alandaki boşluğu ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırmalara göre, Türk dizilerine duyulan ilginin temelinde iki görüş olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, kültürel yakınlık teorisidir. İkincisi ise, öz kültür içinde yer alan Osmanlıcı unsurlara vurgu yaparak geliştirilen yeni Osmanlıcılık yaklaşımıdır. Kültürel yakınlık teorisine göre, kültürel olarak yakın olunan medya iletisine hedef kitleler tarafından daha çok ilgi gösterilmektedir. Bu yaklaşıma göre, Türkiye dizilerle kültürel bir hegemonya kurmaya çalışmaktadır. Sınırlı ölçüde kültürel yakınlık söz konusu olan Latin Amerika ve Çin gibi bölgelerde gösterilen ilgiyi açıklamak için ise daha farklı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. (Mohyidin, 2020, s. 3)

Ancak, Türk dizilerine olan ilgiyi sadece kültürel yakınlık ve Yeni Osmanlıcılık yaklaşımlarıyla açıklamak da yetersiz kalmaktadır. Bu ilginin arka planında, muhatap toplum bireylerinin gündelik yaşamının pratik ve faydacı unsurlarla bezeli olması, derin kavrayış içeren tarzın hızlı akan gündelik hayatta kendine çok yer bulamaması nedeniyle, bu dizilerin yapım, oyunculuk, teknik, drama kalitesi ve bu günkü yaşam biçiminin zengin içeriğine yönelik tüketim eğilimli merak ve dikkat bulunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonraki süreçte, imparatorluğun yüzyıllarca yayılmacı politikası sonucu sergilemiş olduğu diplomatik ve askeri yaklaşım ile muhatap devletlerin yenilgisi ile sonuçlanan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluşu ve bağımsızlığı için gösterdiği büyük mücadele nedenleriyle, muhatap devletler ve halklarının Türkiye devleti ve halkıyla ilgili kanaatleri genellikle olumsuz olarak tezahür etmiş ve Türk halkı için de, muhatap devlet ve halkları hakkında, bu devletlerin

yayılmacı politikalarının yarattığı baskı ve yıkım iklimi sebebiyle olumsuz kanaatler oluşmuştur. Ancak gelinen süreçte, sıcak ve soğuk savaş dönemlerinin geride kalması, devletlerarası ilişkileri daha yumuşak zeminlere taşınmak zorunda bırakan yenedünya düzeninin kurulması, savaş diplomasisinin yerini kamu diplomasisinin almasıyla birlikte, ilişkilerde kullanılan strateji ve enstrümanlar da değişmiş, bu bağlamda önem kazanan kültür diplomasisi araçlarından televizyon dizileriyle, olumsuz düşüncelerin azalması ve bazı durumlarda yok olarak yerini olumlu düşüncelere bırakması sağlanmıştır. Bu fikirler Orta Doğu bölgesinde yapılan anket çalışmaları ile de kanıtlanmaktadır.¹

Türk dizileri son dönemde Balkanlar başta olmak üzere, Avrupa, Asya ve Orta Doğu'da pek çok Arap ülkesine ihraç edilmeye başlanmıştır. Kamu diplomasisi bağlamında dizilerin yapım ve ihracının, iletilmesi amaçlanan mesajlarla oluşturulması hedeflenen imaj bakımından önemi büyüktür. Aynı anda binlerce insanın “Diriliş Ertuğrul” dizisini izlemesi, oradaki karakterleri, tarihi olayları öğrenmesi, etkileşimi üst seviyelere çıkarabilmektedir. Anadolu Ajansı'nın servis ettiği habere göre, “Diriliş Ertuğrul” dizisinin Arapça'ya çevrilmiş versiyonu iki yüz milyondan fazla izlenmiştir (“Arapça Diriliş Ertuğrul”, 2017).

Tarih dizilerinin ağırlıklı olarak Kafkaslarda, Rusya'da, Balkanlarda ve Orta Doğuda geniş seyirci kitlesi kazanmasının bir başka anlamı da vardır. Bu bölgelerde çok sayıda Türk toplumunun yaşamasını, aynı zamanda Türkiye'nin kültür ve din faktörleri açısından sözü edilen bölgelerle derin bağlara sahip olmasını göz önünde bulundurursak, yumuşak güç unsuru olan tarih dizilerinin, oluşturulması hedeflenen imaj ve bölge politikalarında aktör olabilme potansiyeli kazanma bakımından ne kadar önemli bir etken olduğu ortaya çıkacaktır.

Türk tarih dizilerinin dünyadaki bilinirliği siyasal liderler düzeyine ulaşmıştır. Birkaç ülke lideri, tarih dizilerinin çekildiği mekânları ziyaret etmiş, oyuncularla görüşmüş, onları kendi ülkelerine davet etmişlerdir. Tabii ki, bu etken de tarih dizilerinin olumlu imaj oluşturmaya etki gösteren etkenlerdendir.

Türkiye, bazı dizilerde küresel bir mesaj verirken, bazı dizilerde ise bölgesel mesajlara odaklanmaktadır. Coğrafi anlamda bölgelere göre farklı televizyon dizileri yumuşak güç unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. “Diriliş Ertuğrul” gibi diziler Türkiye'nin tarihsel arka planını, medeniyetlere ev sahipliği yapması sonucunda

¹ https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Ortadoguda_Turkiye_Algisi_2013.pdf Erişim Tarihi: 10.10.2021

oluşan kültürel değerlerini ve turizm potansiyelini dünya kamuoyuna sunmasında işlevsel bir fırsat taşımaktadır. Türkiye'nin tanıtımının yapılmasının ötesinde, Orta Doğu halklarına karşı didaktik bir tavırla ve dizi yıldızlarının da cazibesıyla, Türkiye bu ülkelere yaşam biçimi açısından rol model olma yolunu denemektedir.

Türkiye'nin Orta Doğu ülkelerine model ülke olmak açısından, etkisi önem taşıyan ve takip edilen ülkelerin başında yer almaktadır. Bölge halkları Türk dizilerini, öz kültür değerlerini değiştirmede, ortak kültür ve dini geleneklerine uygun buldukları için kucaklamakta, kendi kültürlerine uzak buldukları kültür emperyalizmi unsurlarını ise eleştirerek bunlara dışlayıcı bir tavırla yaklaşmaktadırlar. Osmanlı İmparatorluğu altında yönetilen ülkelerden oluşan Orta Doğu'da, çok büyük bölümü İslam dinine mensup Türklerin dini yaşayış biçimleri, bunun dizilerdeki yansımaları da toplumların dikkatini çekmektedir. Orta Doğu'da yaşayan insanların bir kısmının dizilerde resmedilen hayatlara öykündüğü de söylenebilir.

Arap Baharına kadar Türkiye'nin Orta Doğu'daki etki kapasitesi, çeşitli engellere rağmen yüksek düzeyde gerçekleşmiş ise de, bölgedeki Türkiye'ye yönelik olumlu algı, Arap Baharı ile birlikte oluşan bölgenin dalgalı siyasi konjonktürel yapısı nedeniyle üç yıl içerisinde (2011-2012-2013) 19 puan gerilemiştir.

Dizilerin izlendiği ülkelerde Türk yaşam tarzı, tüketim alışkanlıkları ve Türkiye'deki mekânlar da merak konusu olmaktadır. Nitekim, TESEV araştırmacıları tarafından 2010 yılında Orta Doğu'nun sekiz ülkesinde (Mısır, Ürdün, Lübnan, Filistin, Suudi Arabistan, Suriye, İran) 2,267 kişi ile telefon ve yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılan anket çalışması sonucunda ulaşılan verilere göre, Türkiye'ye yönelik dikkatin artmış olduğu, Orta Doğu'da yaşayan insanların bir kısmının, İstanbul'u Avrupa'nın merkezinde yer alan modern, demokratik ve seküler Müslüman şehri olarak gördüklerinin ve fethi Türklerin tarihten gelen başarılarının bir sembolü olarak kabul ettiklerini göstermiştir.

Ankete katılanlar, laisizmle bütünleşik Müslüman yapısının sunduğu modern yaşam tarzı nedeniyle, Türkiye'de Müslüman kimlikle yaşamının iyi bir his olduğunu vurgulamış olmakla birlikte, anket sonuçlarının bir tanesinin de, Türkiye algısının izlenen dış politika nedeniyle, uzun vadede sabit olmadığı, değişken ve çok boyutlu bir

karakter gösterdiği olmuştur. Tüm bunlar, bölge halkları için Türkiye'nin model ülke olarak genel anlamda olumlu imaj geliştirmekte başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.²

Türk tarih dizilerinin Balkan ülkelerinde oluşturduğu imaj ve ortak kültürel değerlerin yansıtılması, kamuoyu oluşturması açısından katkıları oldukça fazla olmuştur. Batılı ülkelerin bölgede kamuoyu oluşturmak için yoğun çalışmaları uzun yıllardır devam etmektedir. Türkiye'de, son yıllarda bölgede kamuoyu oluşturmak ve ortak tarihi, kültürel bağları hatırlatacak ve yeniden güçlü bağlar kurup imaj oluşturmak için bölge ülkelerine yoğun olarak dizi ihracatı yapmaktadır. Bu nedenle, tarih dizileri aracılığı ile emtia ihracatında da halen belirgin düzeyde olmasa da artış gözlenmektedir. Bu durum, girişimciler için dış ticaret açısından güçlü bir zemin ve fırsatlar doğurmaktadır.

Türk dizilerini beğeniyle izleyen bölge insanı, Türkiye'ye daha fazla yakınlık duymaktadır. Bölge halklarının Türkiye'yi daha sık ziyaret etmesine, Türk yaşam şekline ve dış politikasına ilgi duymasına sebep olmaktadır.

Kafkaslarda Azerbaycan, Gürcistan'da yaşayan Türk ve Müslüman topluluklar, Kuzey Kafkas halkları, Türk tarih dizilerini büyük beğeniyle izlemektedirler. Bazı bölge sanatçılarının ve oyuncularının dizilere katkı sağlaması da, Türk dizilerinin bölgede daha çok izlenmesine neden olan etkenlerdendir. Rusya'da son derece popüler olan Türk sineması sayesinde, Osmanlı İmparatorluğu'na ilgi gösteren Rusların sayısının giderek arttığı görülmektedir.

Görüldüğü gibi, tarih dizilerinin imaj oluşturma imkânları gibi, oluşan imajlar da çeşitlidir. Anketlerin sonuçlarına göre, ankete katılanların % 44'ü Türkiye'nin tarihten gelen bir sorumluluğu olması nedeni ile diğer dost ülkelere yardım etmesinin gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. %44,5'i de yurtdışına yapılan yatırımların dünyada daha fazla insanın Türkiye'ye karşı daha fazla sempati duyacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu yumuşak gücün etkisinin anlaşılması ve kullanımının olumlu geri bildirimler yaratması olmakla birlikte, maalesef anket rakamlarının halen yüzde ellinin altında kalmakta olduğu görülmektedir. Anket çalışmasında yer alan "kültür benzerliğine" dair sorunun cevabı ilginçtir. Ankete katılanların %46,5'i Türkiye'nin Balkanlar'daki birçok ülke ile benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu oran, Kafkas halklarından katılımcılarla yapılan anket çalışmasında, katılımcıların soruya

² https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Ortadoguda_Turkiye_Algisi_2010.pdf Erişim Tarihi: 10.10.2021

verdiği aynı cevap oranından (%37,1) azdır. Görülen şudur ki, Gürcü ve Ermeni toplumlarının Türklerin tarihi etkileri ile ilgili bilgileri yeterli değildir. Öğrencilerin %39,7'si Türk markalarının yurtdışında faaliyet göstermesinin kendisini memnun ettiğini belirtmişlerdir. Anketlerden alınan genel sonuç şu ki, Türkiye tarih dizileri ile yumuşak güç etkisini her geçen gün artırmakta ve bu etki sonucu olumlu imaj yaratabilmektedir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, yurtdışında yaşayan Türk toplumlari ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarından, yumuşak gücün etki ve sonuçlarını yeterince kapsamlı değerlendirememektedirler.

Çalışma, kültür diplomasisinin önemli kullanım araçlarından Türk tarih dizilerinin oluşturduğu imajla ve böyle bir imajın oluşmasına neden olan etkenlerle ilgili kapsamlı çalışmaların ihmal edildiğini, neticede elde edilecek verilerle daha etkin bir kültür diplomasisi uygulama fırsat ve imkanının hak ettiği düzeye taşınmadığını, bu nedenle en kısa sürede yurtdışında ve yurtiçinde eşzamanlı araştırmalarla karşılaştırmalar yapılarak, tarih dizileri kanalıyla kültür diplomasisi uygulama metotlarının geliştirilmesine ciddi bir ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmıştır.

İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl, hayatımızın her alanını etkileyen teknolojik yenilikler ve kitle iletişim araçlarının kullanıldığı bir ortam yaratmakla, hızlı erişim yöntemleri sayesinde “kültürel yayılma” ve küresel çapta toplumsal iletişim ağları oluşturma süreciyle, dinamik bir yapıya işaret etmektedir.

Bilgi çağının önemli olgularına hızlı bir şekilde uyum sağlamanın ve bu yenilikler sayesinde diğer toplumlarla kültürel bağları geliştirmenin devletlerin diplomatik başarısı için önem taşıdığı dikkate alındığında, küresel dünya sistemine uygun şartlarda çalışmalar yürütmek yadsınamaz bir mecburiyet halini almıştır.

Bu nedenlerle, kültürel ve dış politik değerlerimizi dünyaya doğru şekilde anlatmak ve iyi ilişkiler inşa etmek amacıyla, stratejik, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir bakış açısıyla yumuşak güç çalışmalarında rekabet üstünlüğünü yakalamak için yol haritasının belirlenmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu yolla, Türkiye'nin bölgede etkin bir aktör olduğu ve bölge ülkelerine rol model olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçay, N. C. (2014). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültürel Diplomasi ve Fransa'nın Afrika Ülkelerine Yönelik Uluslararası Öğrenci Programı Örneği. Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.
- Akgün, M., Senyücel Gündoğar, S. (2013). Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2013. Tesev.
- Akgün, M., Gündoğar, S. (2013). Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2013. Retrieved from <http://www.tesev.org.tr/assets/publications/file/21102013103806.pdf> Erişim Tarihi: 19.08.2021
- Akşam. (2018). <https://www.aksam.com.tr/roportaj/ortadogudan-avrupaya-100-ulkeye-dizi-dizi-ihracat/haber-763542> Erişim Tarihi: 17.08.2021
- Alemdar, A. (2018). Kültürel Diplomasi: Almanya ve Türkiye Örneği. Ankara.
- Almuedo, A.(2011), “New Turkish Foreign Policy Towards the Middle East: Neither so New Nor so Turkish”, European Institute of the Mediterranean (IEMED), September
- Alphan, M. (2011), “Türkiye'nin Yumuşak Gücü: Dizileri”, Hürriyet, 8 Aralık 2011.
- Altun, F. (2019).. https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/kamu-diplomasisi-araci-olarak-turk-dizileri-calistayi-duzenlendi Erişim Tarihi: 17.08.2021
- Arodirik, H. D. (2019). Rusya'nın Kültürel Diplomasi Çalışmaları: Castell'in Kültürel Nod Kavramı üzerinde Rusya'nın Kültürel Diplomasi Uygulamaları ve Ruskiy Mir Örneği. İstanbul.
- Arslan, Y. (2014). ABD ve İngilterede 'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi. Bursa.
- Başar, H. (2011). Türkiye'nin Kamu Diplomasisi: Bir Örnek Çalışma Trt. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Bayraktar, Z. (2012). Türkiye'nin Balkanlar'daki Yumuşak Gücü Türk Kültürü. Karadeniz Araştırmaları, 181-189.
- Bilbassy, N. (2010), “Leave It to Turkish Soup Operas to Conquer Hearts and Minds”, Middle East Daily Brief Foreign Policy.
- Bilhan, M. (2019). Türkiye'nin Ortadoğu Politikası Nedir? Ne Olmalıdır? Tasam.
- Bozkır, V. (2013) “Kamu Diplomasisinin Alanları ve Çerçevesi”. In Kamu Diplomasisi A. Yalçınkaya & Y. Özgen (Eds.), (31-50. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Budak, M. (2019). Türkiye'nin Ortadoğu'da Kamu Diplomasisi Tecrübesi. Ortadoğu Etütleri.

- Bülbül, B. (2015). Küreselleşme ve Türkiye: Özal Dönemi Değişim Paradigmaları. Ankara.
- Cerceci, S. (2014). Türk Televizyon Dizilerinin Küresel Başarısı: Evrensel İnsan Yaklaşımı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28, 1-12.
- Cull, N. J. (2008A) *The Cold War and the United States Information Agency: American propaganda and public diplomacy, 1945-1989*. Cambridge University Press.
- Cull, N. J. (2008B) "Public diplomacy: Taxonomies and histories". *The annals of the American academy of political and social science*, 616(1).
- Çelenk, S. (2010), Aşk-ı Memnu'dan Aşk-ı Memnu'ya Yerli Dizi Serüvenimiz. *Birikim Dergisi*.
- Çelenk, S. (2010). Aşk-ı Memnu'dan Aşk-ı Memnu'ya Yerli Dizi Serüvenimiz. *Birikim Dergisi*, (256-257), 18-27.
- Çelikpala, M. (2007). "Güç", *Uluslararası İlişkiler, Giriş, Kavram ve Teoriler*, Platin Yayınları, Ed.. Haydar Çakmak, Ankara.
- Çevik, B. S. (2015). "Turkish Soap Opera Diplomacy: A Western Projection by a Muslim Source, Exchange". *The Journal of Public Diplomacy*, 5(1).
- Çevik, B. S. (2015). Kültürel Diplomaside Devlet Dışı Aktörler: Türk Sineması ve Dizileri. M. Şahin, & B. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 391-437). Ankara: Nobel.
- Davutoğlu, A.(2008), "Turkey's Foreign Policy Vision: An Assessment of 2007", *Insight Turkey*, Vol.10, No.1, s.77-96
- Dolinsky A. (2011), Kamu diplomasisi üzerine söylem // *Uluslararası süreçler*. V. 9 1, s.64
- Emek Çaylı, R. (2017). *Medya Ve Kültürün Küresel Akışı: Medya Ve Kültürün Küresel Akışı*.
- Er, A. (2018). *Türk Dış Politikası'nda Kültürel Diplomasi: Yunus Emre Enstitüsü Örneği*, Afyonkarahisar.
- Erzen, Ü. M. (2014). *Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Gazanfarli, Ş. (2009). *Uluslararası İlişkilerde Kültür Faktörü*. Bakü: Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler.
- Gienow-Hect, J. C.E.,C.Donfried, M. (2010) "The Model of Cultural Diplomacy", *Searching for a Cultural Diplomacy*, Ed. Jessica C.E. Gienow-Hect, Mark C.Donfried, Berghahn Books, New York.

- Giraud, E., (2018). New Media Theory. <https://doi.org/10.4135/9781412959384.n259>
- Gürkaynak, M. (2009). Uluslararası Politikada Karşılıklı Bağımlılık ve Küreselleşme Üzerine Bir İnceleme.
http://www.tsk.tr/1_tsk_hakkında/1_1_tarihçe/tarihçe.htm Erişim Tarihi 10.08.2021
- İnalçık, H. (2017). Türklük Müslümanlık ve Osmanlı Mirası. İstanbul: Kırmızı.
- İskit, T. (2018). Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (2020). Türk Milli Kültürü. İstanbul: Ötüken.
- Kalın, İ. (2010) “Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi”. Yükselen Değer Türkiye. (Ed: Ali Resul Usul). MÜSİAD Yayınları.
- Kalın, İ. (2010). Dünya Görüşü, Varlık Tasavvuru ve Düzen Fikri Medeniyet Kavramına Giriş.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Kılıçoğlu, G., Yılmaz, A. N., (2017). Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi . Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(15), 83-118
- Köprülü, F. (2012). İslam Medeniyeti Tarihi. Ankara: Akçadağ.
- Kürkçüoğlu, Ö. (1980) “Dış Politika Nedir? Türkiye'deki Dünü ve Bugünü”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, vol:35, 1980, s.312
- Leonard, M., Stead, C., Smewing, C. (2002) Public diplomacy. Foreign Policy Centre.
- Milton JR, C. (2003) “Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey”.
- Mohyidin, R. (2020). The Global Appeal of Turkish Drama Series: A Case Study in Pakistan. İstanbul: TRT World).
- Mutlu, E. (2008). Televizyonu Anlamak. (2. Basım). Ankara: Ayraç Kitap Evi
- Nuroğlu, E. (2013). Dizi Turizmi: Orta Doğu Ve Balkanlar'dan Gelen Turistlerin. Uluslararası İstanbul İktisatçılar Zirvesi.
- Nye, J. S. (2017). Yumuşak Güç. (R. İ. Aydın, Çev.) Ankara: BB101.
- Nye, J. (2004). “The Decline of America's Soft Power”, Foreign Affairs,Sayı:3, s.94-109.
- Nye, J. (2020). Yumuşak Güç. Ankara: BB101.
- NYE, J. S. (2005) “The rise of China's soft power”. Wall Street Journal Asia.

- Ortaylı, İ. (tarih yok). Osmanlı Düşünce Dünyası ve Tarih Yazımı. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Ökmen, Y. E., & Göksu, O. (2019). Kültürel Diplomasisi Bağlamında Türk Dizilerinin İhracatı ve Kültür Aktarımına Katkısı: ‘Diriliş Ertuğrul’ Örneği. O. Göksu içinde, Kamu Diplomasisinde Yeni Yönelimler (s. 247-291). Konya: Litertaütık Academia.
- Özarslan, K. (2020). Ülke Markalaması Bağlamında Uluslararası Basında Türk Dizileri ve Türkiye İmajı. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 215-238.
- Öztuna, Y. (tarih yok). Cumhuriyet Dönemi Öncesinde Türkler. İstanbul: BKY.
- Pazarbaşı, B. (2016). Küresel Eğlence Endüstrisinde Yaşanan Gelişmenin Televizyon Programları ile Dizi Filmler Üzerindeki Etkileri. TRT Akademi, 1 (1).
- Sancar, G. A. (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta.
- Saraçlı, M. (2014). “Güç Unsurları Çerçevesinde Bir Algı Yönetimi Unsuru Olarak (Yeni) Kamu Diplomasisi ve Türkiye”, Algı Yönetimi, Ed.: Bilal Karabulut, İstanbul, ss.273-308.
- Signitzer, B., Wamser, C. (2008) “Public diplomacy: A specific governmental public relations function”. Public relations theory II.
- Signitzer, B. (2008) “Public relations and public diplomacy: Some conceptual explorations”. In Public Relations Research (pp. 205-218). VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Sönmezoğlu, F. (2009), Uluslararası ilişkilere giriş. Der Yayınları.
- Szondi, G. (2009) “Central and Eastern European Public Diplomacy: A Transitional Perspective on National Reputation Management”. Nancy Snow ve Philip M. Taylor (eds.), Routledge Handbook of Public Diplomacy, New York, Routledge.
- Tanrıöver, H. U. (2011). Türkiye’de Televizyon Yayıncılığı. 1.Baskı. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Tiedeman, A. (2004) “US public diplomacy in the Middle East: Lessons learned from the Charlotte Beers experience”. Seminar on geography, foreign policy, and world order. May (Vol. 4, pp. 1-37).
- Tokatlı, A. (2009). Uluslararası İlişkiler Tarihi 1. İstanbul: Evrensel Yayın.
- Torbalı, A. (2019). Yumuşak Güç Araçları ve Ticaret Devleti Bağlamında Türkiye'nin Değişen Latin Amerika Politikası ve Arjantin İle İlişkiler. İstanbul.
- Tuch, H. N. (1990) Communicating with the world: US public diplomacy overseas. Macmillan.

- Varoğlu, A. (2013). “Kamu Diplomasisinde Kavramsal ve Kuramsal S¼reç”. Kamu Diplomasisi, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Yağmurlu A. (2007). “Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi”, İletişim Araştırmalar Dergisi, ss.9-38.
- Yaveroğlu, T. G. A. (2014). Dünyanın En Renkli Ekranı Türkiye'de Dizi Sektörü. İstanbul: Deloitte.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Ahmet DEMİRHAN
ÖĞRENCİ NO	20195011
TEL. NO.	
E - MAİL	
ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme
HANGİ KURUMDA OLDUĞU (DERS / TEZ)	Tez
İSTEKTE BULUNDUĞU DÖNEME AIT DÖNEMLIK KAYDINI YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020 / 2021 -BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEMEDİM / YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Yumuşak Güç Açısından Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj
TEZİN AMACI	Türk tarih dizilerinin diğer üke haklarında oluşturduğu imaj ve Kamu diplomasisine katkısının araştırılması
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	<p>Türk pazar için üretilen televizyon dizilerinin Türkiye'deki program ihtilafını minimuma indirmesinin ardından yurt dışına açılması söz konusu olmuştur. 2000'lerin başında gerçekleşen bu durumdan çok önce yurt dışına satılması planlanan ilk Türk dizi 1974 yapımı Aşk-ı Memnu'dur. İç pazara yönelik arz anlayışının değişmesi, yapımcıları ve yapımcıların uluslararası arzun sağlayacağı gelirleri öngörüp önemsemeye başlamasıyla dizilerin yurt dışına açılması konusundaki öncülüğü Aşk-ı Memnu yapmış ancak başarılı mevzuatı elverişli olmadığı için bu satış gerçekleştirilememiştir.</p> <p>Türk televizyon dizilerinin popülerleşerek yurt dışına açılması ve dizilerin art arda satılması kapsayan süreç ise 2000'li yıllarda başlamıştır. Habibî olarak yayımlanan ve Orta Doğu'dan Bakarlara, Ayyıldız'dan Latin Amerika'ya birçok ölkeye satılan Türk diziler büyük bütçelerle üretilmektedir. Yurt dışına yapılan ilk televizyon dizi İzzet 1997 yılında gerçekleştirilmiştir. Kazakistan devlet televizyonuna satılmıştır. Sonrasında büyük bir ivme kazanmış ve farklı ülkelere satılan Türk dizilerinin büyük bir başarı göstermesiyle hem bölüm başarı ödenen rakamlar hem de Türk dizilerinin aldığı reytingler yükselmeye devam etmiştir.</p> <p>Kaliteli yapımlarla uluslararası pazarda ön plana çıkan Türk dizi sektörü bugün Orta Doğu'dan Bakarlara, Orta Asya'dan Güney Amerika'ya kadar pek çok ülkede hatırı sayılır bir başarı elde etmiştir. Gösterildikleri ülkelere en çok izlenen yapımlar arasında geçen Türk dizileri, önemli bir yumuşak güç aracı olarak Türkiye'nin imajına da büyük katkı sağlamaktadır.</p> <p>Türk televizyon dizileri son dönemde Arap ülkelerinde yayımlanmasıyla başlayan süreç dizilerin farklı coğrafyalarda gösterilmeye başlaması, adeta bir fenomene dönüşmesiyle sonuçlanmıştır. Günümüzde yurdun bazı Türk televizyon dizi çok farklı coğrafyalarda, çok farklı ülkelerde yayımlanmaktadır. Dünyanın çok çeşitli ülkelerinde seyirciler Türk dizi izlemeyi o kadar beğenmişler ki Türk dizilerinin kendi ülkelerinde televizyonda yayımlanmasını beklemek yerine, kendi imkânlarıyla Türk dizi izlemeye erişim sağlamaktadırlar. Bu durum Türk dizilerinin uluslararası halkla ilişkiler, yumuşak güç ve kamu diplomasisi açısından değerlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.</p> <p>Türk dizilerinin yurtdışı pazarlarında gösterdiği başarıları Türkiye imajı açısından ekonomik ve kültürel etkileri söz konusudur. Bir ülkenin kültürel emperyalımı konusunda lider ve oldukça başarılı olan Amerika'nın ardından dünyaya en çok dizi ihraç eden ülkelere girmesi demek küresel dünyanın her yerine yayma fırsatı bulması ve bu durumdan en çok yararlanan bu durumu bir avantaj olarak kullanılması demektir. Ayrıca Türkiye, televizyon dizilerini diğer ülkelere ihracatla ulusal halkla ilişkilerde kültür ve kültür yayılımının önemli bir aracı olduğu yumuşak güçtür de arzın yanı sıra bulmaktadır. Bu konuda Türkiye'ye diğer yumuşak güçtür olumlu yönde etkilemek ve uluslararası platformlarda yarattığı kültürel endüstri liderlerinden biri olma pozisyonunu korumak ve bu durumun sürdürülebilirliğini sağlamak için önlemlere ve değerlendirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.</p>
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Çağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AIT BİLGİLER (KURUMUN ADI- ŞUBE/SÜ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Çağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	Çağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AIT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAĞI	Likert doğrusal ölçek
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/ SAYFA OLDUKLARINA AIT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	<p>1) (.....) Sayfa Ölçeği.</p> <p>2) (.....) Sayfa Anketi.</p> <p>3) (.....) Sayfa Formları.</p> <p>4) (.....) Sayfa</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Ahmet DEMİRHAN		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır TARİH: 19 / 08 / 2021				
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Adı - Soyadı: Khaladdin İBRAHİMLİ	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA		Adı - Soyadı:Murat KOÇ		
Unvanı: Prof. Dr.....	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.		Unvanı:Doç. Dr.		
İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası:	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.		İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.		
... / ... / 20....	... / ... / 20.... / / 20.....		... / ... / 20...		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARA KAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefrik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.
... / ... / 20....	... / .. / 20....	... / ... / 20....	.. / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, / / 20..... - / / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

Ek B. Sosyal Bilimler Enstitüsü İzin Belgesi

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-044-2100006310
Konu : Ahmet DEMİRHAN'ın Tez Anket
İzni

31.08.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA

Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı Ahmet DEMİRHAN isimli öğrencimiz, "Yumuşak Güç Açısından Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj" konulu tez çalışmasını Üniversitemiz öğretim üyesi Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ danışmanlığında yürütmektedir. Adı geçen öğrenci tez çalışmasında Üniversitemiz bünyesindeki tüm bölümlerde öğrenim gören öğrencileri kapsamak üzere kopyası EK'lerde sunulan anket uygulamasını <https://forms.gle/VCbxCd2eB1o7jVur8> linki aracılığıyla online olarak yapmayı planlamaktadır. Üniversitemiz Etik Kurulunda yer alan üyelerin onayları alınmış olup, gerekli iznin verilmesi hususunu bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : Tez Etik Kurul Onay Dosyası

Doğrulama Kodu: 5F1BECD

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Adresi: <https://sbi.cag.edu.tr/BelgeDogrulama>

Çağ Üniversitesi Yaşar Baybogan Kampüsü Adana-Mersin Karayolu üzeri 33800
Yenişehir, MERSİN
Tel: +90 324 6514800 Faks: +90 324 6514811
E-Posta: cag@ceg.edu.tr Elektronik Ad: www.cag.edu.tr

Bilgi: Aycan KOL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri

Ek C. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul İzni

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2100006234

25.08.2021

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 19.08.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006073 sayılı yazınız.
b) 19.08.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006053 sayılı yazınız.
c) 13.08.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100005936 sayılı yazınız.
ç) 05.08.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100005741 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen Mustafa Karaçalı, Aysun Demir, İlkay Kuddusi Doğru, Ahmet Demirhan ve Berkay Karasu isimli öğrencilerin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Doğrulama Kodu: 620A728

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Adresi: <https://sbs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama>

Çağ Üniversitesi Yaşar Bayboğan Kampüsü Adana-Mersin Karayolu üzeri 33800
Yenice/MERSİN
Tel: +90 324 6514800 Faks: +90 324 6514811
E-Posta: cag@cag.edu.tr Elektronik Ağ: www.cag.edu.tr

Bilgi: Mustafa Mert Fıkrıoğlu
Evrak ve Yaz İşleri Sorumlusu

Ek D. Çukurova Üniversitesi Anket İzin Belgesi

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-044-2100006261
Konu : Ahmet DEMİRHAN'ın Tez Anket
İzni

26.08.2021

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı Ahmet DEMİRHAN isimli öğrencimiz, “Yumuşak Güç Açısından Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj” konulu tez çalışmasını Üniversitemiz öğretim üyesi Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ danışmanlığında yürütmektedir. Adı geçen öğrenci tez çalışmasında Üniversitenizde öğrenim gören tüm öğrencileri kapsamak üzere kopyası EK'lerde sunulan anket uygulamasını <https://forms.gle/VCbxCd2eB1o7jVur8> linki aracılığıyla online olarak yapmayı planlamaktadır. Üniversitemiz Etik Kurulunda yer alan üyelerin onayları alınmış olup, gerekli iznin verilmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Ek : Tez Etik Kurul Onay Dosyası

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 340CFE4

Doğrulama Adresi: <https://abs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama>

Çağ Üniversitesi Yaşar Bayboğan Kampüsü Adana-Mersin Karayolu üzeri 33800
Yemice/MERSİN
Tel: +90 324 6514800 Faks: +90 324 6514811
E-Posta: cag@cag.edu.tr Elektronik Ağ: www.cag.edu.tr

Bilgi: Senay DEMİR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri

Ek D. Çukurova Üniversitesi Anket Yayın Belgesi

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-27224817-044-172946
Konu : Ahmet DEMİRHAN'ın Tez Anket İzni

03/09/2021

DAĞITIM YERLERİNE

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet DEMİRHAN'ın Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ danışmanlığında yürüttüğü "Yumuşak Güç Açısından Türkiye'nin Tarih Dizilerinin Dünyada Oluşturduğu İmaj" konulu tez çalışmasını biriminiz öğrencilerine uygulama talebi ile ilgili anılan Üniversite Rektörlüğünün 26.08.2021 tarihli ve 2100006261 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve tez çalışması uygulaması uygun görülmesi halinde öğrencilere duyurulması hususunda gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Hayri Levent YILMAZ
Rektör Yardımcısı

Ek:Yazı ve Ekleri (14 sayfa)

Dağıtım:

Ceyhan Mühendislik Fakültesi Dekanlığına
Ceyhan Veteriner Fakültesi Dekanlığına
Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığına
Eczacılık Fakültesi Dekanlığına
Eğitim Fakültesi Dekanlığına
Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığına
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığına
Hukuk Fakültesi Dekanlığına
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığına
İlahiyat Fakültesi Dekanlığına
İletişim Fakültesi Dekanlığına
Kozan İşletme Fakültesi Dekanlığına
Mimarlık Fakültesi Dekanlığına
Mühendislik Fakültesi Dekanlığına
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığına
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığına
Su Ürünleri Fakültesi Dekanlığına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSCZULCR3* Pin Kodu : 22682

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5540&eD=BSCZULCR3&eS=172946>

Adres:Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Balcalı Mah. 01250
Remzioguzank Sarçams/ADANA
Telefon:0 (322) 338 61 50 Faks:0 (322) 338 70 22
e-Posta:ogrenci@cu.edu.tr Web:www.cu.edu.tr
Kep Adresi:cukurovauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Tuba ERDOĞAN
Uzman

Ek F. Anket Ölçek Listesi

Aşağıda yer alan ifadelere ne kadar katıldığınızı veya katılmadığınızı ilgili ifadenin karşısında yer alan numarayı işaretleyerek belirtiniz. 5: Kesinlikle Katılıyorum; 4: Katılıyorum; 3: Ne katılıyorum ne katılmıyorum; 2: Katılmıyorum; 1: Kesinlikle katılmıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1 Yurtdışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin faydalı olduğunu düşünüyorum.					
2 Yabancı öğrencilerin Türkiye'ye okumak için gelmelerini destekliyorum.					
3 Devletimizin Orta Doğu'daki ülkelerde kültür ve eğitim alanlarına yaptığı yatırımları olumlu karşılıyorum.					
4 Devletimizin Balkanlar'daki ülkelerde kültür ve eğitim alanlarına yaptığı yatırımları olumlu karşılıyorum.					
5 Devletimizin Kafkasya'daki ülkelerde kültür ve eğitim alanlarına yaptığı yatırımları olumlu karşılıyorum.					
6 Devletimizin diğer ülkelerde kültür ve eğitim alanlarına yaptığı yatırımları olumlu karşılıyorum					
7 Türkiye'nin yurtdışında kültür ve eğitim alanlarına yaptığı yardım ve yatırımlarla uluslararası siyasette daha fazla söz sahibi olacağını düşünüyorum.					
8 Yurtdışına yapılan yardımlar neticesinde dünyada daha fazla insanın Türkiye'ye karşı sempati duyacağını düşünüyorum.					
9 Türk kültürünün gelenek görenekleri örf adetlerinin dünyadaki diğer Türk ve Müslüman toplumlar için bir örnek olabileceğini düşünüyorum.					
10 Türk kültürünün ve Türkiye'nin dünya genelinde yeteri kadar tanıtıldığını düşünüyorum.					
11 Dünya genelindeki diğer insanların Türkiye'ye dair olumlu bir algıya sahip olduğunu düşünüyorum.					
12 Yurtdışında Türkiye'nin iyi bir imaja sahip olması için daha fazla çaba gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum.					

13	Eğer diğer ülkelere Türkiye'nin değerlerini doğru anlatabilsek, dünya ülkeleriyle daha yakın ilişkiler kurabileceğimizi düşünüyorum.					
14	Orta Doğu'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.					
15	Batı'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.					
16	Kafkasya'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.					
17	Rusya ile Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.					
18	Balkanlar'daki birçok ülkeyle Türkiye'nin benzer kültürel, toplumsal ve tarihi değerleri olduğunu düşünüyorum.					
19	Türkiye'ye daha çok turist gelmesinin Türk kültürünün daha iyi tanıtılmasını sağlayacağını düşünüyorum.					
20	Türkiye'nin, tarihten gelen bir sorumluluğu olduğu için diğer dost ülkelere yardım etmesi gerektiğini düşünüyorum.					
21	Türk dizilerinin yabancı ülkelerde yayınlanmasının yurtdışında Türk kültürünün tanıtılmasında önemli bir rol oynayabileceğini düşünüyorum.					
22	Türk dizilerinin Türk kültürünü, değerlerini ve yaşantısını doğru yansıttığını düşünüyorum.					
23	Türk markalarının yurtdışında faaliyet göstermesi beni memnun eder.					

24. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

25. Yaşınız: 18-25 26 – 30 31-40

26. Eğitim Durumunuz: Ön lisans Lisans
 Yüksek Lisans Doktora

27. Okumakta olduğunuz bölüm:

28. Uyruğunuz: